25րդ ՏԱՐԻ Թիւ 6752 20 ՄԱՐՏ 1908 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 1 ՌԷՊԻ-ՈՒԼ-ԷՎՎԷԼ 1326 2 Avril 1908 25me année № 6752

«ԱՐԵՒԵԼՔ»
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 80 Ղրշ.
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 45 »
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 108 »
» » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 60 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆ 25 Ֆրք.
» » » ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ 20 »
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ

ԱՐԵՒԵԼՔ

«آرەولك»
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازى قره كين بوياجيان
درعليه غلطه

"ARÉVELK"
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons|ple, Galata

10 փարա ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ 10 PARAS

ԱՆԳԼԻՈՅ 19րդ ԴԱՐՈՒ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆԸ

ՈՒԻԼԻԸՄ ՈՒՈՐՏՍՈՒՈՐԹ

Ուիլիըմ Ուորտսուորթ, Լիճ դպրոցի բանաստեղծութեան հիմնադիրը, ամէնէն ազդեցիկ ուժը 19րդ դարու անգլիական բանաստեղծութեան, ծնած է Գոքերմաութի մէջ, Անգլիոյ հիւսիսային կողմը։ Շատ կանուխէն որբ մնաց. 9 տարեկան էր երբ դպրոց ղրկուեցաւ Հոքշէտ, ուր բնութեան գեղեցկութիւններու մասին ունեցած բուռն սէրը արագ զարգացաւ. ամէնէն վերջը մտաւ Քէմպրիճի համալսարանը, սակայն շատերու պէս, որոնք յետոյ փայլեցան գրականութեան մէջ՝ ան ալ կարողութիւն չի ցուցուց դպրոցական եղած ատեն և համեստաբար իր վկայականը գրաւելով 1791ին մտաւ կեանքի մէջ, առանց իր հետեւելիք ասպարէզին մասին որոշ ծրագիր մը ունենալու։

1790ին Ֆրանսա և Զուիցերիա այցելեց, ընկերակցութեամբ Ռոպէրդ Ճոնսի, իր դպրոցական բարեկամին. 1791ին ընթացաւարտ ըլլալէ վերջ կրկին այցելեց Ֆրանսա և հոն մնաց տարի մը, ուշի ուշով ուսումնասիրելով այդ երկիրը։ 1793ին Ուորտսուորթ հրատարակեց իր անդրանիկ երկերը՝ Երեկոյեան պտոյտ մը և Նկարագրական ուրուագծեր, առաջինին մէջ յուշագրելով Ուէսթմորլէնտի մէջ ունեցած զգայնութիւնները և վերջինին մէջ նկարագրելով Զուիցերիա ըրած իր մէկ ճամբորդութիւնը։ Այս ոտանաւորները թէեւ մեծ ընդունելութիւն չգտան, սակայն իրեն համար յոյժ նշանակալից էին, որովհետեւ իրեն շահեցուցին Սամուէլ Գոլրիճի գնահատումը և բարեկամութիւնը. այս վերջինը իր Գրական Կենսագրութեան մէջ հետեւեալ կերպով կ'ակնարկէ այս դէպքին. «Իմ՝ Քէմպրիճ բնակութեանս վերջին տարին ծանօթացայ Ուորտսուորթի առաջին հրատարակութեան «Նկարագրական ուրուագծերուն»։ Դուն ուրեք սկզբնատիպ բանաստեղծական հանճարի մը գրական հորիզոնի վրայ ծագելը արտայայտուած է աւելի բացայայտ կերպով»։ Բանաստեղծը կ'ապրէր այդ միջոցին, առանց ո և է որոշ նպատակի մը, յետին ծայր չքաւորութեան մէջ, փոխն ի փոխ մնալով իր բարեկամներու տունը։ 1795ին սակայն 900 ոսկիի ժառանգութիւն կը ստանայ իր համակիր բարեկամներէն մէկին կողմէ, և իր Տօրօթէա քրոջ հետ կը հաստատուի Րէյսդաուն Տօրսէթի մէջ, որոշելով բանաստեղծութիւնը ընել իր կեանքին գերագոյն նպատակը։

Իր Տօրօթէա քոյրը, իր կեանքին ամբողջ ընկերուհին, մեծ ազդեցութիւն ունեցաւ իր վրան և յորդանքով կը խօսի քրոջը ազնիւ և բարձր ձիրքերուն մասին։ Պզտիկ հասակէն որբ մնալով, Բնութիւնը իրեն խանդակաթ մայր մը հանդիսացաւ, ազնիւ յոյզերով և տենչերով առոգելով զինքը, ներշնչելով իրեն վեհ խորհուրդներ և զգացումներ, որոնք բանաստեղծական խանդ ու աւիւն զարթուցին իր մէջ։ Րէյսդաունի մէջ բանաստեղծը գրեց իր առաջին ողբերգութիւնը՝ Սահմանաբնակները, զոր հազիւ հրատարակեց 1842ին. Ուորտսուորթ թատերական ձիրքէ զուրկ ըլլալով, չյաջողեցաւ իր նախափորձին մէջ։ Այս միջոցին Գոլրիճ իրեն այցելեց և մեծ ճամբորդութեան մը ձեռնարկեցին. երկու հետիոտն ճամբորդները միասին ծրագրեցին Քնարերգական Գեղօններ խորագրին տակ բանաստեղծական խաչոր հատոր մը հրատարակելու։ Գոլրիճ շարադրեց այս նշանաւոր գործին համար իր հռչակաւոր Հնօրեայ Նաւորդը (ancien mariner) և երեք աւելի կարճառօտ քերթուածներ, իսկ Ուորտսուորթ՝ մնացեալ աւելի համառօտ բանաստեղծութիւնները։ Ճամբորդութիւնը տեղի ունեցաւ Տէվընշայրի մէջ։ Այս գիրքը ըստ իրենց դատելու մը պիտի ծառայէր քերթողական արուեստին համար և Գոլրիճ հետեւեալ կերպով կը խօսի իր Գրական Կենսագրութեան մէջ այն սկզբունքներու մասին որոնք կիրարկուեցան շարադրելու համար այդ հատորը. «Ուորտսուորթի հետ յաճախ կը խօսակցէինք բանաստեղծութեան երկու էական կէտերուն վրայ. նախ ընթերցողին համակրութիւնը յուզելու կարողութիւնը, հաւատարմաբար յարելով բնութեան ճշդութեան, և անդադար նորութեան շահագրգռութիւնը տալու կարողութիւնը, երեւակայութեան յարափոփոխ գունագեղութեամբ։ Թելադրուեցանք երկու տեսակէն ալ բանաստեղծութիւններ յօրինել. առաջինին մէջ դէպքերը և միջադէպերը գոնէ մասամբ գերբնական պարտին ըլլալ, երկրորդին մէջ նիւթերը պէտք է ընտրուին հասարակ կեանքէ. հերոսները և պատահարները պէտք է այնպէս ըլլան ինչպէս որ են իրական կեանքի մէջ»։ Այս գաղափարէն ծագում առաւ Քնարերգական Գեղօններու ծրագիրը։ Այս գործը հրատարակուեցաւ 1798ին. թէեւ հասարակութեան կողմէ քիչ ուշադրութեան առարկայ եղաւ, բայց դարագլուխ համարուեցաւ անգլիական գրականութեան զարգացման համար. Ուորտսուորթ այս գործին մէջի հրատարակածներովը ի բաց թօթափեց հին բանաստեղծական դպրոցի խորհուրդները և ձեւ աւանդութիւնները, և խիստ պարզութեան ու վեհ ուժգնութեան հերոսը հանդիսացաւ։

«Թինթըրն Ապարանքին վերեւ գրուած տողերը», «Մենք եօթը ենք» եւայլն գողտրիկ բանաստեղծութիւններ երեւցան այս հատորին մէջ, որոնք իր բանաստեղծութեանց ամէնէն ժողովրդականներն են. 1798ին Ուորտսուորթ և Գոլրիճ միասին այցելեցին Գերմանիա. անցուցին հոն ամբողջ ձմեռ մը, ուսումնասիրելով գերման գրականութիւնը։ Ուորտսուորթ այս շրջանին եւս բաւական կարեւոր գործեր արտադրեց, ինչպէս «Աղբիւրը», «Երկու Ապրիլի առաւօտները», շատ մը ոտանաւորներ, «Լիւսիի վրայ», «Բանաստեղծին տապանագիրը». Նաեւ սկսաւ ուրուագծել «Մենակեացը» (The Recluse) և «Նախերգանքին» (The Prelude) մէկ քանի մասերը եւս գրեց։ Այս քերթուածներուն մէջ կ'արտափայլէ Ուորտսուորթի նրբահիւս տաղանդը, ճշմարտութեան համար ունեցած բուռն նախանձախնդրութիւնը և այն բարոյական բարձր գաղափարականը, անքօղարկուած պարզ եղելութիւններու և զգացումներու մէջ։ Անգլիա վերադառնալով հաստատուեցաւ Կրասմիր Լիճ նահանգին մէջ. Գոլրիճ և Սոութէյ կուգան միանալ Ուորտսուորթի, հաստատուելով իրեն մօտ, որով երեքը կը յորջորջուին «Լիճ դպրոցի բանաստեղծներ»։ Թէպէտ սկիզբները իբրեւ հեգնօրէն կը գործածուէր այս մակդիրը, սակայն զիրենք յատկանշող տիտղոսը կ'ըլլայ վերջէն։ Ուորտսուորթ կը ձեռնարկէ իր լաւագոյն երկերուն և կը ջանայ ժողովրդականացնել բանաստեղծութեան մասին իր ունեցած առանձնայատուկ տեսութիւնները։ Կը հրատարակէ հետզհետէ իր «Քնարերգական գեղօններ»ուն երկրորդ հատորը, «Եղբայրները», «Տաղերգութիւն յաղագս պարտականութեան», «Միքայէլ» յորջորջուած ծանօթ քերթուածները։ 1799էն մինչեւ 1805 Ուորտսուորթ կ'աշխատէր «Նախերգանքին», ուր կ'ուրուագծէ իր մտաւոր առաջնորդական զարգացումը, որ հրատարակուեցաւ իր մահուընէն վերջ։ Այս քերթուածը սահմանուած էր Նախերգանքը ըլլալու ընդարձակ փիլիսոփայական բանաստեղծութեան մը, Մենակեացի «Recluse», ուր կը ցոլանան առանձնութեան մէջ ապրող բանաստեղծի մը զգայնութիւնները և գաղափարները։ Այս գործը կիսկատար մնաց և միայն մէկ մասը, Շրջագայութիւնը (Excursion) հրատարակուեցաւ 1814ին. Ուորտսուորթ նմանցուցած է այս բանաստեղծութիւնը գոթական մայր եկեղեցիի մը, և միւս աւելի հակիրճ քերթուածները կապակցելով այդ հսկայ շէնքին խորշերը, սրբարանները, դամբարանները, մենախուցերը. բարոյական հատակոտոր դիւցազներգութիւն մըն է, որուն մէջ ամենամեծ փիլիսոփայական և բարոյական խնդիրներ, Աստուծոյ, բնութեան և մարդուն վրայ, կը վիճուին և լուծում կը գտնեն։ Համառօտակի ներկայացնենք յատակագիծը։ Հեղինակը կը գտնէ իր հին բարեկամը, նախկին փերեզակը, որ բնութիւնը դիտելով ուսած է բնագիտութիւնը, շրջագայելով գիւղերու և քաղաքներու մէջ, վերահաս եղած է ընկերային անտեսագիտութեան, ուսած է հոգեբանութիւնը՝ իր անձը ուսումնասիրելով և կրօնքը՝ երկինքը դիտելով։ Միասին կ'երթան այցելել մենակեացի մը, որ իր կինը և զաւակները կորսնցնելով գացած էր Ֆրանսա, Վոլթէրի և այլ փիլիսոփաներու գործերը ուսումնասիրելով մխիթարութիւն գտնելու։ Սակայն այսպիսի միջոցներով անկարելի ըլլալով իր հետապնդած նպատակին հասնիլ, ամայի առանձնութեան մէջ կը քաշուի. իր բարեկամները կը խլեն զինքը իր մենութենէն և կ'առաջնորդեն մերձակայ հովիտը. հոն գիւղին երէցին հետ խօսակցութիւն մը տեղի կ'ունենայ, որ պատմուած է բազում երգերով և ընդհատուած երկրորդական մանրավէպերով. երէցը պատմութիւնը կ'ընէ բոլոր մեռեալներու որոնք կը հանգչին իր շուրջը կանաչ հողակոյտերու մէջ։ Այս յիշատակներու իւրաքանչիւրը տուն կուտայ խաղաղիկ վիճաբանութիւններու, որոնցմէ դուրս կուգայ բարոյականութիւնը որ ընդելուզուած է ամէն մարդկային ճակատագրի. պիտի դիտուի թէ վերջին խօսքը կը մնայ Երէցին և թէ փիլիսոփայական իմաստութիւնը, որուն վեհանձն բայց ամուլ տենչանքները կը լնուն առաջին երգերը, կը խոնարհի ի վերջոյ քրիստոնէական իմաստութեան առջեւ։ Բարձրութեան գագաթնակէտէ մը Երէցը շրջապատեալ իր ընտանիքէն և հիւրերէն, կը սեւեռէ իր ակնարկները դէպի այս անձուկ աշխարհը զոր հեռախուզած էր անոնց հետ, կը տեսնէ արեւը որ յամրընթաց կ'իջնէ բլուրներու ետեւէն և լճակին լուսաւորուիլը բոցավառ երկինքի մը ցոլքերով, իր հոգին կը բարձրանայ դէպի այն հոգեկան պայծառութիւնները որոնց տեսանելի լոյսը խորհրդանշան մըն է և խօսում։ Սակայն որչափ յառաջդիմութիւն կատարուած է այն ժամէն ի վեր «երբ խարոյկներու ծուխը կը յուզէր ակնակիտ լիճը, երբ քամիին շնչիւնը և զայրացեալ ջրվէժներու ձայնը չէին կրնար ծածկել մարդկային զոհերու տագնապալից ձայները ընծայուած կուռքերու» այնինչ մնացած է այս անգութ ժամանակներէ, «բայց միայն մէկ քանի քարեր, ժամանակը աւլած է ամէն բան» իրիկուան զանգակները արտերու կը խօսին կրօնք մը լեցուն խաղաղութեամբ և անմեղութեամբ. «ուրեմն, կը յաւելու երէցը, երախտագիտութեան յորդանք մըն է որ ձեր երէցը կ'ընծայէ ձեր ամէնուն դուք որ ինծի հետ կուգաք երկրպագել այս սուրբ տաճարին մէջ։»

Անգլիացի քննադատ մը հետեւեալը կ'ըսէ այս բանաստեղծութեան մասին. «Շրջագայութիւնը դիւցազներգութիւն մըն է առանց գործողութեան և երկու դիւցազներով, երէցը և Թափառաշրջիկը, որոնց նկարագիրը յարենման են. իր ձեւը յետին ծայր նեղացուցիչ է և շատ մասեր բանաստեղծութիւն ըսուելու արժանի չեն. սակայն իբրեւ առաջնորդ կենցաղավարութեան Ուորտսուորթի պատուէրները ոչ անհասկնալի են և ոչ վերացական. բանաստեղծը մինչ կը պատուիրէ մեզ «բնութեան նմանիլը» կեանքի կանոն ընել, կը թելադրէ փորձաքար մը, որով այսպիսի նմանութիւնը կարելի կ'ըլլայ. «սէրն հոգին է մարդուն» սկզբունքը իր բանաստեղծական երկին յառաջաբանին մէջ վճիտ կերպով պարզուած է. Ուորտսուորթ կը շատագովէ թէ առողջ մանկութեան բնազդներուն և հաճոյքներուն վրայ պէտք է ձեւուի մեր հասուն նկարագիրը։ Հրճուանքը զոր մարդ զգացած է գոյութեան պահուն, պէտք է վառ պահուի յուսալիր հաւատքով մը. պարզամտութիւնը որ սկսաւ անփորձառութեամբ, պէտք է վերստացուի հասուն խորհրդածութեամբ սէրը, որ ծագում առաւ ընտանեկան շրջանակէն պէտք է թեւածէ բովանդակ մարդկային ցեղին վրայ, բնութեան սրտապնդիչ և ազնուացուցիչ ազդեցութիւնը որ ըստ Ուորտսուորթի անբաժանելի ընկերակիցն է մանկական տարիքներու, պէտք է անդադար կոչուի ամբողջ կեանքի միջոցին, որպէս թարմ և հոգին զուարթ ու կայտառ պահելու։»

Ուորտսուորթի բանաստեղծութիւնը բուռն քննադատութեան և բանավէճի առարկայ եղած է 19րդ դարու մէջ. ուրիշ ոչ մէկ բանաստեղծ այնչափ ծաղրուած է, որչափ Ուորտսուորթ հռչակաւոր Էտինպուրկ «Րըվիւ»ի մէջ։ Բանաստեղծութեան մասին իր ինքնայատուկ և եզական վարկածները, զորս արտայայտած է «Գեղօններու» յառաջաբանին մէջ բուռն վէճ յարուցած է. «Կը տարակուսիմ, որ կ'ըսէ Ուորտսուորթ, էական տարբերութիւն ըլլայ արձակ լեզուի և տաղաչափեալ շարադրութեան մէջ. եթէ պնդեն որ նոյնպայմանք և տաղաչափեալ յօրինուածքը ըստ ինքեան կը կազմէ զանազանութիւն մը որ չըջէ տաղաչափեալ լեզուի և արձակի սերտ կապակցութեան մասին իմ ունեցած տեսութիւններս, կը յայտարարեմ թէ իմ յանձնարարած բանաստեղծութեանս լեզուին ընտրութիւն մըն է ժողովրդեան խօսած լեզուին, և եթէ այս ընտրութիւնը կատարուի ճշմարիտ զարգացումով, պիտի զերծ պահէ բանաստեղծութիւնը սովորական կեանքի գռեհկութենէ և տափակութենէն»։ Այս տեսութեան առթիւ ծագած բուռն բանավէճին վրայ անկողմնակալ ամփոփում մը կ'ընէ երէց Զըրչ հետեւեալ կերպով. «Երկու կողմերն ալ սխալ քայլեր առած են. Ուորտսուորթ իրաւունք ունէր բողոքելու տիրող վարդապետութեան, որ բանաստեղծական դասական կանոններու դէմ մեղանչում կը համարէր այն բոլոր գրուածները, որոնք սովորական պայմանադրական կաղապարով արտայայտուած չէին։ Իսկ անիրաւ էր երբ չէր ընդունէր որ բառերու մէկ տեսակ ձուլում, որ յոյժ վայելուչ է բանաստեղծութիւն յօրինելու, անյարմար էր արձակի համար. խիստ անիրաւ էին երբ կ'ամբաստանէին զինքը որ լեզուի հոգածու և մանրակրկիտ արուեստագէտ մը չէր. բայց իրաւունք ունէին զինքը դատափետելու մէկ անպայման ճշմարտութիւն կը հաշուէր թէ տարբերութիւն չկայ բանաստեղծական և արձակ լեզուի միջեւ»։ Ոչ ոք, աւելի քան Գոլրիճ, ըմբռնած և պատշաճապէս գնահատած է Ուորտսուորթի բազմազան առաւելութիւնները. ուստի շահեկան է գրական կենսագրութենէն հատուած մը յիշել, որ արդի քննադատութեան ալ վճիռն է. «Ուորտսուորթի գերազանցութեան յատկանիշները հետեւեալներն են.— Առաջին, խիստ մաքրութիւն լեզուի թէ՛ քերականապէս և թէ տրամաբանօրէն, այսինքն կատարեալ պատշաճութիւն բառերու իրենց նշանակութեան։ Երկրորդ, համապատասխանող ծանրութիւն և ողջմտութիւն գաղափարներու և զգացումներու, ձեռք բերուած ո՛չ թէ գիրքերէ, այլ բանաստեղծին խոհուն դիտողութենէն, յաւէտ թարմ և ցօղաթուրմ։ Նոյն իսկ ամենափոքր քերթուածները աւլցուն են ուղիղ և սկզբնատիպ խորհրդածութիւններով։ Երրորդ, ջղուտ ուժգնութիւն և սկզբնատպութիւն ուրոյն տողերու և հատուածներու։ Չորրորդ, պատկերներու և նկարագրութեանց մէջ բնութեան յար նմանութիւն։ Վերջապէս բանաստեղծը գերազանցօրէն օժտուած էր երեւակայութեամբ, բառին [illegible] և ամենաեզական իմաստով»։ Ոչ մէկ բանաստեղծ աւելի ազնիւ նպատակ ունեցած է քան Ուորտսուորթ. կը պահանջէր որ ամէն մեծ բանաստեղծ ուսուցիչ ըլլար, և ինքն եւս կը բաղձար կա՛մ ուսուցիչ ըլլալ կամ ոչինչ։ Լէտի Պէօմոնի 1807ին գրած մէկ նամակին մէջ կը նկարագրէ իր բանաստեղծութեան շարժառիթը, որ էր «մխիթարել վշտացեալները, օգնել լոյսը ճառագայթեցնել՝ երջանիկները աւելի երջանիկ ընելով, սորվեցնել ամէն դարու երիտասարդներուն՝ տեսնել, խորհիլ, զգալ, սիրել, որպէս զի գործնականապէս աւելի առաքինի ըլլան»։ Ինքը իր նախորդներէն աւելի բարձր աստիճանով ըմբռնեց որ ճշմարտութիւնը իր շքեղ ու այլազան ձեւաւորութեամբ առաջին օրէնքն է բանաստեղծութեան, և աւելի յստակ աչքով տեսաւ թէ ճշմարտութեան անսպառ աղբիւրները պէտք էր աւելի հանդարտ մաքով հետազօտել մարդուն, բնութեան ինչպէս նաեւ մարդկային կեանքի վրայ։ Ամփոփելէ առաջ, կ'արժէ նաեւ իմանալ թէ Ուորտսուորթ ինքը ի՛նչ ըսած է իր բանաստեղծութեան վրայ. «Ինչ որ աշխարհ կը խորհի իմ բանաստեղծութեանս մասին, շատ քիչ կարեւորութիւն ունի ինծի համար. բայց մխիթարութիւն մը ունիմ ծեր տարիքիս մէջ թէ երիտասարդութենէս մինչեւ այսօր գրածներուս մէջ չկայ տող մը զոր փափագիմ ջնջել՝ մարդկային գազանային կիրքերը թունդ հանած ըլլալուն համար. այս է իմ միակ մխիթարութիւնս։ Իմ գործերս չարիք չեն կրնար առաջ բերել»։

ՏԻՐԱՆ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

ՏՈՒՆԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Գորգերը մաքրելու համար քիչ մը աղ և ցորենի թեփ իրար խառնելով, գորգին ամբողջ երեսը այդ խառնուրդով լաւ մը շփել եւ ետքը խոզանակելու է. այս եղանակով թէ գորգը կը մաքրուի և թէ գոյները կը թարմանան։

⁂ Գունաւոր կերպաս մը լուալէ ետքը, եթէ քացախախառն ջուրէ մըն ալ անցնել, կերպասին գոյները կը թարմանան։ Դոյլ մը ջուրին համար երկու գաւաթ քացախ բաւական է։

ԳՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ ԻԶՄԻՐԻ ՄԷՋ
ԵՒ
ՔԻՉ ՄԸՆ ԱԼ ՎԱՐՉԱԿԱՆ

(ՄԵՐ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹՂԹԱԿՑԷՆ)

ԻԶՄԻՐ, 12 մարտ 1908

Այսօր ալ Թղթակցութեանս գլխաւոր նիւթ ընտրած եմ Իզմիրի գրական կեանքը, ըստ որում Յոնիականի ափանց վրայ գտնուող այս զմայլելի քաղաքը մտաւորական իբր երկրորդ կեդրոն մը ընդունուած է, Կ. Պոլսէն ետք, այս վերջինը ըլլալով առաջին կեդրոնը հայ մտաւորական կեանքին։ Իզմիրը մտաւորական կեդրոն մը նկատել ուղիղ չէ սակայն, քանի որ մատով կը ցուցուին հոս մտաւորականները։ Ասոնք այնքան քիչ են թուով, և բաւական տարիներէ ի վեր Իզմիրի մտաւորական կեանքը անցած է ա՛յնքան ամուլ, ո՛րքան պիտի ըլլար արդէն ուրիշ ո և է գաւառի մէջ։ Այս ամլութեան պատճառը, մանաւանդ վերջին տարիներու մէջ, միջավայրի պայմաններէն աւելի, քաղաքին մէջ գրականութիւնը ներկայացնող անհատներուն ինքնայատուկ ամլութեան պէտք է վերագրել։ Եւ սա շատ իրաւամբ, որովհետեւ Իզմիրի ամէնէն անուանի գրագէտները, ինչպէս Նուպարեան, Զիլինկիրեան, Պալլի, Կ. Ստեփանեան և միջակ դասակարգի աւելի կամ նուազ անուն ունեցող գրիչներ, ինչպէս Տիվրիկեան, Նուպարդեան և Ամատեան ուսուցիչները, ասոնք բնա՛ւ գրիչ չեն առներ ձեռքերնին հիմա, ասոնք տարին հազիւ մէկ անգամ, և ասոնք ալ թէեւ մէկ քանի անգամ, սակայն անարժէք գրականութիւն մըն է որ կը մշակեն, կարծես անգամ մըն ալ սա՛ բացարձակ ճշմարտութիւնը պարզելու համար թէ Իզմիրցի գրողներ կը պակսին այսօր Իզմիրի մէջ։ Ասոր ամէնէն փայլուն ապացոյցը սա է աղէն որ գրեթէ 40 տարիներէ ի վեր հրատարակուող Արեւելեան Մամուլը Իզմիրեան գրիչներ չէ որ կը ներկայացնէ հանրութեան, և ինչպէս քաղաքին վարչական գործերուն, անանկ ալ մտաւորական կեանքին կը նպաստեն ոչ-Իզմիրցիներ, ըլլա՛յ Պոլսէն կամ ուրիշ գաւառներէ, և կամ նոյն իսկ քաղաքէն։ Նոյն բանը պիտի կրնանք ըսել նաեւ ոչ-Իզմիրցիի մը կողմէ հրատարակուող օրաթերթ Արշալոյսին համար, որուն երեւումը սակայն, պէտք է խոստովանիլ որ նոր գրգիռ մը եղաւ գրական քիչ շատ կարողութիւն ունեցող և սակայն ցարդ թաքուն մնացած գրասէրներու, որոնք սկսան իրենց նախաքայլերը առնել Իզմիրեան օրաթերթին մէջ, աւելի կամ նուազ յաջողութեամբ։ Ճիշդ ասոր համար է որ անշուշտ Արշալոյս պէտք ունեցաւ դիմելու պոլսական գրիչներու օժանդակութեան, թերթին խմբագրութիւնն ալ յանձնելով ոչ-Իզմիրցիներու։ Եւ անոնք որ այսօր Արեւելեան Մամուլի և կամ Արշալոյսի մէջ տակաւ կ'երեւան, ինչպէս Նազարէթ Հ. Ներսէսեան, Տիգրան Ասլանեան, Բարսեղ Կիւլպէնկեան և դեռ ուրիշներ զորս չեմ յիշեր, Իզմիր բնակող ոչ-Իզմիրցիներ են։ Ասոնց համալից ու շահեկան գրութիւնները Իզմիրեան յաւակնոտ գրիչներու նախանձը շարժելու բնոյթը ունին։ Թագւոր Ճերմակեան մը կայ, որ բացառութիւն մը կը կազմէ հոս, և կոչուած է լաւ հրապարակագիր մը ըլլալու, եթէ սակայն կարգի կանոնի բերէ իր լեզուն։ Լեզուի անխնամութիւնը արդէն միացած միտքի տափակութեան՝ Իզմիրցի գրողներու յատկանիշը եղած է սկիզբէն ի վեր, և բառագիր ու Թարգ-

---

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 28 —

ՊՕԼ ՄԱՐԿՐԻԹ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԿԻՆԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԵՐԿՈՒ ՕՐՕՐՈՑՆԵՐԸ

Ը.

ՍԻՐՈՒՀԻԻ ՄԸ ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Յաջորդ օրը, բանուոր մը, գիւղերանց, դղեակին վանդակապատին դուռը ափ կ'առնէր։ Հեռագիր մը բերած էր։ Երկու կիները չէին բաժնուած իրարմէ։ Տիկին տը Մօրալի գոյնը նետուած էր իսկոյն, թուղթը կարդալուն պէս։ Ձեռքը սրտին տանելով, դողդողջած ու հոգեվարքի հեծեծիւն մը արձակած էր։

Ժաննը հազիւ ատեն ունեցած էր բռնելու մարքիզուհին և բազմոցին վրայ տարածելու։ Գետնէն առած հեռագիրը սա տողերը կը պարունակէր.

«Ռոպէր, որ մահուան վտանգի մէջ էր մէկ ամիսէ ի վեր մենամարտի մը հետեւանքով, թեւերուս մէջ աւանդեց իր հոգին։ Մորիս»։

Ռոպէր Լը Շար այդ անունով եղբայր մը ունէր, որ Ծայրագոյն Արեւելքի հիւպատոսարաններուն մէջ կը պաշտօնավարէր, թէեւ մարքիզուհին տեսած չըլլար Մորիսը երբեք։ Երբ դժբախտութիւնը անակնկալ կերպով հասնի, մարդուն հաւատալը չի գար. ընդվզումի ու ապշութեան մէջ կ'իյնայ։ Ակներեւ իրողութիւնը խուլ և կոյր կը դարձնէ մարդս։ Տիկին տը Մօրալ ալ այդ օրէնքին ենթարկուած էր։ Ո՛չ, ո՛չ, Օրօր չէր կրնար հաւատալ որ Ռոպէր մեռած ըլլար այդպէս։ Մարդ կը մեռնի՞ միթէ քաջառողջ եղած ատեն ու իր բովանդակ կորովին մէջ։ Հաւանակա՞ն էր այդպիսի խորհրդաւոր մենամարտ մը։ Կարելի՞ բան էր որ իր վիճակը պարտըկած ըլլար երկար ատեն։ Չէր ուզած հաւատ ընծայել, և միշտ կը յուսար։ Յաջորդ օրը, անդադար կերպով բացած էր լրագիրները։ Լուրերու բաժնին մէջ եղած հրատարակութեանց համաձայն, Ռոպէր Լը Շար մեռած էր անծանօթ պատահարի մը հետեւանքով. ոմանք հիւանդութեան, իսկ ուրիշներ մենամարտի կը վերագրէին։ Սակայն մենամարտին պատճառները անյայտ կը մնային, և դիւանագիտական խոհեմութեամբ մը, յաջողած էին մինչեւ այն ատեն գաղտնի պահել։ Կարգ մը թերթեր կը կարծէին թէ սիրային տռամ մը վրայ կը դառնար խնդիրը և թէ Ռոպէր մենամարտի հրաւիրուած էր խաբուած ամուսնոյն կողմէ։ Այդպիսի անորոշ ենթադրութիւններ ա՛լ աւելի կը սաստկացնէին մարքիզուհիին վիշտը, որ անծանօթին ու խորհրդաւորին ազդեցութեան տակ կ'ընկճուէր։ Օրօր ի՛նչ տառապագին օրեր և գիշերներ անցուցած էր, առանց կարենալու որոշ բան մը իմանալու։ Համարձակութիւն ալ չունէր Ռոպէրի եղբօր՝ Մորիսի գրել, զոր չէր ճանչնար և որուն վրայ շատ քիչ անգամ խօսած էր սիրահարը։ Սակայն ի վերջոյ համարձակած էր այդ դիմումին ընելու։ Մորիս կարդացած ըլլալու էր մարքիզուհիին նամակը, հեռագիրները, կռահելով թէ փափուկ ու վտանգաւոր կապ մը իրարու կը միացնէր եղբայրն ու Օրօրը։ Հակառակ իր ամօթխածութեան և հպարտութեան նամակ գրած էր Մորիսի, խնդրելով որ Ռոպէրի մահուան վերաբերեալ մանրամասնութիւններէն և ո՛չ մէկը զանց ընէ. բնաւ չէր կասկածեր որ կնամեծար մարդ մը անպատասխան ձգեր իր նամակը։ Նոյն իսկ կը յուսար որ, եթէ Բարիզ գար Մորիս, իր հետ պիտի բերէր մարքիզուհիին վտանգի մատնող գրուածքները։ Սակայն, Օրօր, ցաւագին պատասխան մը ստացած, ինքզինքը կը գտնէր ճնշող, անբացատրելի ու վրդովիչ լռութեան մը հանդէպ։ Մորիս Լը Շար կենդանութեան ո և է նշան չէր ցուցներ։ Յետոյ կ'իմանար թէ Ռոպէրի եղբայրը հեռաւոր ճամբորդութիւն մը կատարած էր, Չինայ մէկ քաղաքին հիւպատոսարանին մէջ պաշտօն ստանձնելով։ Ալ եւս անոր վրայ չէր խօսուած։ Իր սիրային վտանգաւոր գաղտնիքը միայն տանող այդ մարդուն նկատմամբ Օրօր կասկած ու վախ միայն կրնար ունենալ։ Մարդիկ տարբեր զգացում չեն տածեր դիմակաւոր անձի մը նկատմամբ, որուն անհասկնալի գործերը չեն կրնար բացատրել։ Ռոպէրի մահուան պարագաները անստոյգ կը մնային Օրօրի համար։ Ոչ մէկ միջոց կար անոնց խորը թափանցելու։

Լրագիրները իրենց ընթերցողներուն ուշադրութիւնը դարձուցած էին Անգլիոյ թագուհիին Բարիզ տուած պաշտօնական այցելութեան վրայ, այնպէս որ Ռոպէրի մահուան պարագաներով չէին զբաղեր ալ եւս։ Ուստի մարքիզուհին չէր կրցած իրազեկ ըլլալ ճշմարտութեան, մանաւանդ որ զանազան կարծիքներ կը յայտնուէին աշխարհիկ ընկերութեան մէջ. արտաքին գործոց պաշտօնարանն ալ լուռ կը մնար այդ մասին։ Եթէ երբեք լուսաբանուէր այդ աղէտը, և ճշմարտութիւնը երեւան գար, ո՛րքան ալ անգութ ու պատրող ըլլար ան, դարձեալ պիտի սփոփուէր Օրօր։ Իր դժբախտութիւնը կը կրկնապատկուէր ու տառապանքը կը սաստկանար, խորհելով թէ Ռոպէր ի՛նչպէս մեռած էր, ի՛նչ տարաժամ պարագաներու հետեւանքով կեանքին հրաժեշտ տուած էր իր սիրահարը, բաղձալէ յետոյ իր էութիւնը։ Սակայն Ռոպէր երբեք չպիտի կրնար տեսնել այն անմեղ դժբախտը՝ որուն ծննդեան պիտի տար Օրօր։ Մելամաղձոտ ուժասպառութեան մը ենթակայ եղած էր, մինչ Ժաննը հետզհետէ կը վրդովէր, իր բարեկամուհիին այդ վիճակը տեսնելով։ Ինչպէս ապրելու փափաք ներշնչէր այդ փշրուած հոգիին։

Իր մէջ նոր կեանքի մը սարսուռը զգալէն ի վեր Օրօր խորշանք ու անձկութիւն կը զգար այդ զաւկին նկատմամբ, զոր այնքան սիրած էր, իր փոքրիկ ու գեղադէմ Անտրէն, ոսկեգոյն գանգուրներով և կապոյտ աչքերով։ Ոչ մէկ բան զինքը կը կապէր այդ տղուն հետ։

Սակայն շաբաթները կը սահէին, և Օրօրի ծննդաբերութիւնը կը մօտենար, այն անխուսափելի ու ահաւոր ժամը, որուն մերձեցումը կրցած էր ծածկել մինչեւ այն ատեն, շնորհիւ անընկճելի կամքի մը։ Պէտք էր խորհիլ այդ բանին վրայ։ Տղան քիչ ատենէն աշխարհ պիտի գար, հօրմէ զուրկ որբ մը, որուն մայրն իսկ չպիտի համարձակէր խոստովանիլ իր մայրութիւնը։ Կա՛մ այն է որ օրինաւոր հայրը գայթակղական կերպով պիտի ուրանար նորածինը... և կա՛մ այն է որ իբր ամուսնոյն զաւակ պիտի ընդունուէր, հակառակ օրէնքին անհեթեթութեան։ Բայց այն ատեն ծնած զաւակը պիտի ըլլար կենդանի խայտառակութիւն մը, անպատկառ օտարամուտ մը, ժառանգութեան ագահ կեղծ բաժնեկից մը, ընտանեկան յարկին բարիան, զոր մայրը գաղտնի միայն պիտի սիրէր, մինչ մարքիզը նախատալից ժպիտ մը պիտի ուղղէր անոր, միւս տղուն ներկայութեան, որ օրինաւոր յաջորդն էր, երէց եղբայրը, ճշմարիտ Մօրալը։

Դժբախտութիւն մը առանձին չի գար։ Օրօրի ծննդաբերութենէն երկու ամիս առաջ, լրագիրներուն մէջ հրատարակուած էր թէ Պ. տը Մօրալ Թուրէն չզգենալով ի մօտոյ Հավր կը հասնէր։ Այս անգամ Ժաննն զգաց որ գետինը տեղի կուտար իր ոտքերուն տակ։ Արդէն իսկ Օրօր ու Ժաննն դժուարաւ կը յառաջանային այդ գետնին վրայէն։

Մարքիզին երկարատեւ բացակայութիւնը կրնար մեծ յոյս ներշնչել թաքուն ծննդաբերութիւն մը կատարելու, եթէ երբեք ամէն նախազգուշական միջոցներ յաջողէին։ Սակայն իր վերադարձը ամէն ինչ տակնուվրայ կ'ընէր։ Ան պիտի կռահէր, պիտի իմանար ու պիտի տեսնէր ամէն ինչ։ Ու ընտանեկան գայթակղութիւնը պիտի պայթէր։ Մարքիզուհին վերջնապէս կորսուած էր ալ եւս, անպաշտպան ու անբիծ ըլլալուն, իր յանցանքին ծանրութեան տակ ընկճուած։

(Շարունակելի)

մանիչ Նուպարեան էֆէնտին իսկ, որ համբաւաւոր համբաւ մը ունի այսօր իր օգտակար հրատարակութիւններով, զերծ չէ մնացած Իզմիրեան այդ անխնամութենէն, տարբեր խնդիր որ անսխալ ըլլայ իր գրածը քերականական տեսակէտով։ Աւր տուրբ լեզու մը ունի, ըսեր էր անոր համար Յովհաննէս Ալիքսանեան, Թրքահայ գրողներու շարքին մէջ, և ո՛րքան ալ ճիշդ էր այս դիտողութիւնը։ Ասոնցմէ զատ Իզմիրի մէջ ձրի համբաւ մը շահած են Տիրան Գասպարեան և Ղուկաս Վարպետեան, որոնք առանց գրականութիւն ըլլալու, գրագէտ ճանչցուած են շատերէ, թէեւ երկրորդը զուրկ չըլլայ գրաքննական հակումներէ և կամ նոյն իսկ քիչ շատ գրական կարողութենէ։ Տիրան Գասպարեան, որուն լուսանկարն եւս իբր Իզմիրեան նշանաւոր դէմք հրատարակուած է Հ. Յակոբ վրդ. Քոսեանի «Հայք ի Զմիւռնիա» անուն գիրքին մէջ, չեմ գիտեր թէ ի՛նչպէս կրցած է գրող նկատուիլ մեր քաղաքացիներէն, որոնք տըղէն գրականութենէ ա՛յնքան կը հասկընան, ո՛րքան Արշալոյսի ոչ-Իզմիրցի խմբագրապետը կը հասկնայ հիմա Իզմիրի վարչական գործերու մէջ անցած դարձածներէն։ Վկա՛յ՝ Ուսումն. Խորհրդոյ նախորդ գանձապետ Վահան էֆ. Գալստանեանի մասին իր հրատարակած երկդիմի յօդուածը, ինչ որ բացայայտօրէն երեւան կը հանէր թէ Արշալոյսի խմբագրապետը իրաց այդ վիճակէն տեղեկութիւն չէր կրցած ունենալ։ Եթէ գրողներու դասակարգին մէջ դնենք նաև Խաչատուր Բաղտասարեան ինքնագով փիլիսոփան և Համպէր անունով մէկը, որ գրականութենէ կը ճառէ հոս հոն, կարծեմ ամբողջովին ներկայացուցած պիտի ըլլանք Իզմիրեան գրողները։ Ասոնցմէ դուրս են սակայն նորաթող Արշալոյսին նորելուկ աշխատակիցները, ինչպէս Հմայեակ Բէչէճեան, Մսեր, Արմենակ Պեհլեւանեան, Յակոբ Տէր-Յակոբեան և ուրիշներ, որոնք մէկ քանի պատուելի Տիվրիկեաններ կրնան հանել իրենց գրպաններէն։ Ինչ որ Արեւ. Մամուլ իբր շաբաթաթերթ չէր կրնար ընել, Արշալոյս պիտի կրնայ ընել սակայն, իբր օրաթերթ, որ աստիճանաբար պիտի կազմակերպէ Իզմիրի մտաւորական կեանքը, մանաւանդ անոր համար որ գրագէտ Առաջնորդ մըն ալ բազմած է այսօր Իզմիրի Առաջնորդական Աթոռին վրայ։ Դուրեան Սրբազան իրաւ է թէ Իզմիրեան թերթերուն աշխատակցիր, և հազիւ երկու կամ երեք կրօնական քերթուածներ էին գրած ընծայեց Արշալոյսի, և սակայն անդուլ կը մշակէ բեմական գրականութիւն մը, որ աւելի բարձր թռիչ մը առած է Մեծ-Պահքի այս օրերուն մէջ մանաւանդ, ուր շաբաթը երկու երեք անգամ կը քարոզէ, երկուքը յատկապէս կանանց համար և որուն անլուր հիացումով կ'ունկնդրեն Իզմիրցիները, ամէն անգամ տպաւորիչ բան մը տանելով իրենց հետ Եկեղեցիէն։ Արդարեւ, Իզմիրի Առաջնորդը քաղցրախօս և հեղխօս լաւագոյն քարոզիչներէն է Հայ Եկեղեցիին արդի ժամանակներուն, և կը դիւթէ պարզապէս իր ունկնդիրները տեսակ մը հմայքով որ չի բացատրուիր, որ բարձր է, որ մարդուս սրտին և հոգիին կը խօսի և որուն կը զգաս թէ զերծ եղած ես ալ։ Ձիրք մը, յատկութիւն մը որ քիչերու տրուած է աշխարհի մէջ, և զոր վայելելնուն համար ճշմարտապէս բախտաւոր պէտք է նկատեն ինքզինքնին ամէն անոնք որոնք Իզմիրի Հայերուն մաս կը կազմեն այսօր։ Առաջնորդներ կան, որոնք բաղնիք կը շինեն, խանութ կը շինեն և իրենց բանը գործը ուրիշ բան չէ եթէ ոչ մարմնաւոր շինութիւններով զբաղիլ։ Հոգի, միտք և սիրտ շինող Առաջնորդներէ զուրկ է այսօր մեր ժողովուրդը ընդհանրապէս, և Դուրեան Սրբազան միա՛կն է իբր Առաջնորդ գաւառներու մէջ, որ իր հօտին հոգին կը շինէ, միտքը կը լուսաւորէ և սիրտը կ'ազնուացնէ։ Իզմիրի մէջ մանաւանդ, ա՛յս տեսակ Առաջնորդի մը պէտքը զգալի էր շատոնց ի վեր, քանի որ Իզմիրցին ալ, ինչպէս ամէն տեղի ժողովուրդ, ամէնէն աւելի պէտք ունէր և ունի իր հոգին շինելու, միտքը լուսաւորելու և սիրտը ազնուացնելու։ Դուրեան Սրբազան անհատոյց գրականութիւնն է որ կը մշակէ, և զոր չէինք կրնար անտեսել, երբ Իզմիրի գրական կեանքը կ'ուզէինք պատկերացնել մեր ընթերցողներուն։

Ս. ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԸ

Նախորդ թղթակցութիւնով ըսած էինք թէ Ազգ. Ս. Լուս. Հիւանդանոցին համար նորընտիր Հոգաբարձութիւն մը կազմուած է Տօքթ. Ճելէպ, Տօքթ. Սիմոն Սպարթալըէ, Յակոբ Ալիփիարէ և Ղուկաս Վարպետեանէ, և կարգ մը խորհրդածութիւններ ու թելադրութիւններ ըրած էինք, մասնաւորաբար շեշտելով պէտքը կարող և աչալուրջ Տնօրէնի մը։ Նորընտիր Հոգաբարձութեան և իր տնօրինութիւններու մասին, Արեւ. Մամուլի մարտ 11ի 11րդ թիւը մէկ երկու լուրեր կուտայ, զորս կ'արժէ լուրջ նկատողութեան մը բովէն անցընել։ Նորընտիր Հոգաբարձութիւնը իր առաջին նիստը ըրեր է և իր դիւանը կազմեր է հետեւեալ կերպով.— Պատուակալ նախագահ՝ Ստեփան էֆ. Սպարթալը, ատենապետ՝ Տօքթ. Ս. Ճելէպ, ատենադպիր՝ Տիար Ղ. Վարպետեան, գանձապետ՝ Տիար Յակոբ Ալիփիար, փոխ-գանձապետ՝ Տիար Ստեփան Աւետիքեան, մատակարար՝ Տիար Անանիա Յ. Զաքրեան և քննիչ-հաշուակալ՝ Տիար Թագւոր Մողաքեան։ Հոգաբարձութիւնը նոյն նիստին մէջ նկատողութեան առեր է, կ'ըսէ Արեւ. Մամուլ, Հիւանդանոցի ներքին բժշկի պաշտօնին համար հասած զանազան առաջարկները և միաձայնութեամբ որոշեր է Հաստատութեան ներքին բժշկի պաշտօնը յանձնել... Տօքթ. Թոփալեանի, իսկ Տնտեսի՝ Տիար Մ. Մինասեանը հաստատեր է իր պաշտօնին մէջ, վիրաբուժական ընտրութիւնն ալ թողլով առաջիկային։ Պէտք է ըսել որ Հիւանդանոցի նորընտիր Հոգաբարձութիւնը դեռ գործի չսկսած իսկ, սխալ քայլ մը կ'առնէ, տեղծելով պատուակալ նախագահի պաշտօն մը իր մէջ, ինչ որ բացարձակապէս անօրինակ երեւոյթ մըն է։ Վարչական Ժողովները, ըստ օրինի, նախագահ չեն ունենար, և Պոլսոյ մէջ Պատրիարքը, ու գաւառներու մէջ ալ Առաջնորդն է բոլոր Վարչական Ժողովներու նախագահը։ Հոգաբարձութիւնը նախագահի ընտրութիւն մը կատարելով, Առաջնորդին և կամ տարբեր կերպով խօսելով Ազգ. Վարչութեան մէկ իրաւունքը կ'ուզէ կորզել, ինչպէս նաև զերծ մնալ, անոր հաշիւ կամ համար տալու պարտաւորութենէն, ինչ որ բնականաբար չպիտի վաւերացուի Թաղ. Ժողովէն։

Գալով ներքին բժշկի պաշտօնին, աւելի ճիշդ պիտի ըլլար կ-րծեմ ըսել, ներքին հիւանդութեանց բժշկին, սկզբունքով գովելի է որ հայ բժիշկ մը կանչուի այդ պաշտօնին, միայն փափաքելի էր գիտնալ թէ քաղաքիս ո՛ր հայ բժիշկները առաջարկներ ըրեր են և այդ առաջարկները ինչու չեն ընդունուեր և գործը եկեր կեդրոնացեր է ա՛յնպիսի բժշկի մը վրայ, որ տակաւին նորեկ մըն է իր արհեստին մէջ, որուն դարձեալ նոյն հաստատութեան մէջ վերջին անգամ ունեցած պաշտօնավարութիւնը գանգատի տեղի տուած էր, և հարկադրուած էր ինք առնել քաշել Հիւանդանոցէն, որուն նախորդ հոգաբարձութիւնը եւս ո՛չ մէկ կերպով գոհ չէր մնացած իրմէ։ Չեմ գիտեր թէ ի՛նչու մեր Հիւանդանոցը օրինակ չառնէր իրեն՝ դրացի յունական հիւանդանոցը, որուն Հոգաբարձութեան մէկ գովելի որոշումով յոյն բժիշկներ փոխն ի փոխ կը պաշտօնավարեն այդ հաստատութեան մէջ, վեց ամիսը անգամ մը։ Քանի որ անձնուէր պաշտօնավարութիւն մը պիտի ըլլայ մեր Հիւանդանոցին ալ ներքին բժշկի պաշտօնը, ինչո՞ւ միայն մէկ հոգի յատկացնել այդ գործին, ուրկէ աւ պահովաբար այդ պարագային կարելի է որ շահախնդրութիւններ ծագին։ Եթէ անձնուիրաբար կը ծառայէր Տօքթ. Թոփալեան Ազգ. Հիւանդանոցին մէջ, ինչո՞ւ շատ անգամներ կէս մէճիտ կը պահանջէր այն աղքատիկ հիւանդներէն որոնք ձրի դարմանուելու համար հիւանդանոց կը դիմէին։ Ասոնք բացարձակ իրականութիւններ են որոնց համար կրնան վկայել թէ՛ տեսչութիւնը և թէ նախորդ Հոգաբարձութիւնը։ Նորընտիր Հոգաբարձութիւնը երբ մէկ կողմէն գովելի սկզբունք մը կ'ընդգրկէ հայ բժիշկ մը յանձնելով բժշկապետութիւնը և հեռացնելով յոյն բժիշկները, ինչպէս Տօքթ. Ցանելը, որ պէտք է խոստովանիլ թէ օգտակար և անշահախնդիր պաշտօնավարութիւն մը ունեցաւ սակայն, միւս կողմէ սրշացած ները նորէն իրենց պաշտօնին մէջ կը վերահաստատէ, փոփոխութիւն մը չկրնալ ընելով նաև տեսուչի, որ անհրաժեշտ տարրն է այդ հաստատութեան։ Ապահովաբար վիրաբուժապետն ալ Տօքթ. Ս. Սպարթալեանը պիտի ըլլայ, որ այս պատճառաւ իսկ արդէն, հրաժարական մատուցած էր Հոգաբարձութեան պաշտօնէն։ Բայց զարմանալի է որ վէճը ա՛յն ատեն պիտի սկսի, երբ քաղաքս վերադառնայ նորէն Տօքթ. Տիգրան Սպարթալեան, հաստատութեան մէջ ամէնէն աւելի ձայն ունեցող մէկ ներկայացուցիչը հիմնադիրներուն, որուն հակառակ եղող տարրեր կը գտնուին նորընտիր Հոգաբարձութեան մէջ, որ երկու Սպարթալեանները իր մէջը կ'առնէ, մէկը իբրեւ նախագահ և միւսը՝ իբրեւ վիրաբուժապետ։ Դիտելի է որ Տօքթ. Տիգրան Սպարթալեան ժամանակին կը քննադատէր իր պաշտօնավարութեան շրջանին մէջ, սա տեսութեամբ թէ վիրաբուժապետ Տօքթ. Մաճառի հետ ընկեր եղած, հարուստ հիւանդները հիւանդանոցէն իրենց քլինիք կը փոխադրէին։ Ճիշդ միեւնոյն դիտողութիւնը այսօր ալ ամէնուն բերանն է քաղաքիս մէջ, ի տես Տօքթ. Ճելէպի Հոգաբարձութեան և Տօքթ. Սիմոն Սպարթալըի վիրաբուժապետութեան, քանի որ այս երկուքն ալ ընկերովի քլինիք մը կը բանեցնեն այսօր և տարակոյս չկայ թէ հանրային այդ բարեգործական հաստատութիւնը լաւագոյն մէկ միջոցը պիտի դարձնեն իրենց անձնական ուխտատանոցին նպատակաւորման։ Կարեւոր խնդիր մըն ալ կայ զոր կ'արժէ նկատողութեան առնել։ Տօքթ. Սիմոն Սպարթալեան աւելի իբր ականջի, քթի և կոկորդի մասնագէտ ճանչցուած է քան վիրաբոյժ։ Աւելի օրինական պիտի ըլլար անշուշտ եթէ Տօքթ. Ճելէպ ընտրուէր վիրաբուժապետ և Տօքթ. Սիմոն Սպարթալեան՝ հոգաբարձու, գոնէ երեւոյթները փրկելու համար։ Բայց նորամփոփները կամ ճշմարտախօսները, ո՛րը որ կ'ուզէք, կ'ըսեն թէ տարբերութիւն մը չունի ատիկա, քանի որ մէկուն թերին պարտաւոր է միւսը լրացնել և փոխադարձաբար, — տրուած ըլլալով երկուքին ընկերովի գործակցութիւնը իրենց քլինիքին մէջ։

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄ

Քաղաքիս Աղքատախնամ ընկերութեան բժշկական ճիւղին ալ կ'արժէ որ անդրադառնանք քիչ մը հիմա, երբ բժիշկներու վրայ է խօսքերնիս։ Աղքատախնամը այսօր մէյմէկ մեճիտլիկ կը մուրայ ժողովուրդէն իր խնամքին յանձնած հիւանդները դարմանելու համար, և այդ մեճիտլիքներէն գոյացած գումարէն 3 ոսկի բժշկի ամսական կը վճարէ։ Թողունք մէկդի բժիշկին խիղճը, որով ինքզինքը ա՛յնքան [illegible] ժողովուրդէն մուրացուած դրամներով ամսական մը առնելու իրեն, միայն սա չենք կրնար հասկնալ որ Աղքատախնամին բժիշկը ինչո՞ւ ձրի չըլլար, և ինչու քաղաքիս հայ բժիշկները փոխն ի փոխ այդ անձնուիրութիւնը չեն ընծայեր։ Չենք կարծեր որ քաղաքիս հայ բժիշկները ա՛յնքան անխիղճ եղած ըլլան և չփրկեն իրենց համայնքին աղքատիկ հիւանդները։ Ընդհակառակը, ստուգապէս գիտենք որ հայ բժիշկները ժամանակին դիմած են իսկ Առաջնորդարան, անձնուէր ծառայութեան մը համար իրենց ամէն պատրաստակամութիւնը յայտնելով, և սակայն կ'երեւայ թէ հանրութենէն նպաստաւորուող մարմին մը, իր մասնաւոր պատճառները ունի, անօրինակ հակառակութեամբ մը, աւելորդ ծախքեր ընելու և բժիշկի մը նպաստելու։ Աղքատախնամ մարմինը կազմող անդամները պէտք է իրենց քսակէն տուժեն իրենց բժիշկին տուած ամսականները, եթէ չեն ուզեր որ հանրային քննադատութեան առարկայ ըլլան։

ՅՈՎՍԷՓ ԱՐՍՄԱԹԱՑԻ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԵՐՄԱՆ ԿԱՅՍ. ԱՄՈՒԼԸ
ՎԵՆԵՏԻԿԻ ՄԷՋ

Իտալական լրագիրները կ'ըսեն թէ Գերմանիոյ կայսեր և Իտալիոյ Թագաւորին տեսակցութիւնը քաղաքավարական արարք մըն է միայն և թէ Վենետիկի մէջ որ և է մասնաւոր համաձայնութիւն չէ կնքուած։ Իտալիոյ կացութիւնը այդ տեսակցութենէն առաջ եղածին պէս է։ Վիլհէլմ կայսրը, Նափոլիի գերման նախորդ հիւպատոս Պ. Ռէցովսկիի հետ տեսակցելով, ըսաւ որ եթէ կարենայ Նափոլի ալ պիտի այցելէ, վասն զի շատ կը փափաքի վերստին տեսնել այդ քաղաքը և անոր հրաշալի ծովածոցը։ Եթէ Վիլհէլմ կայսրը Նափոլի երթայ, հաւանական է որ Իտալիոյ Թագուհին եւս հոն ժամանէ՝ Գերմանիոյ կայսրուհին տեսնելու։

— Քորրիերէ տ'Իդալիա կ'ըսէ թէ Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորը խոստացեր է Վիլհէլմ կայսեր, յառաջիկայ սեպտեմբերին Թագուհիին հետ Բերլին երթալ՝ փոխադարձ այցելութեան համար։

—Վիլհէլմ կայսրը, Իտալիոյ Թագաւորին հետ Վենետիկի Բորկէզէ Թանգարանը այցելած միջոցին, ցաւ յայտներ է իտալական կղերին ազդեցութեանը համար [illegible] մասին. Նոյն իսկ խօսքը Թանգարանին տնօրէնին ուղղելով, ըսեր է.— «Ձեր քահանաները չեն գիտեր թէ իրենց եկեղեցիները ի՛նչ տեսակ գանձեր կը պարունակեն։ ԺԵ. ու ԺԶ. դարերուն վրայ կը խօսին, առանց բան մը հասկընալու։»

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

Լոնտոնէն հեռագիրը կը գրեն վիեննական թերթերուն.—«Ամերիկեան նաւատորմին կողմէ Ճափոնի տրուելիք այցելութիւնը մեծ կարեւորութիւն ունի ո՛չ միայն միջազգային քաղաքականութեան համար, այլ նոյն իսկ Ճափոնի ներքին կացութեանը մասին։ Թօքիոյի դահլիճը, որ մինչեւ հիմա դիւրին դիրք մը ունեցած չէ, նոյն իսկ սկիզբները, վերջին ժամանակներս մեծամեծ դժուարութեանց հանդիպեցաւ։ Հակառակորդները հետեւեալ պարագաները առարկայ ըրած էին իրենց քննադատութեանց.— Տնտեսական զարգացումը որ սպասուած արդիւնքը չէ ունեցած, Քանատայի ու Մ. Նահանգաց հետ անհամաձայնութեանց երկար տեւելը և Ճափոնի կարծեցեալ մեծ զիջողութիւնները օտարներու պահանջմանց։ Տիրող ընդհանուր կարծիքը այն է թէ Ճափոն ամէնէն աւելի պէտք ունի խաղաղ զարգացումի մը։ Այդ պատճառով է որ ամերիկեան նաւատորմին Ճափոնի տալիք այցելութիւնը լաւ ընդունելութիւն մը պիտի գտնէ և վերագրելու տեսակէտը մեծապէս պիտի զօրանայ։ Խիստ հաւանական է որ Ճափոնցիները շատ սիրալիր ընդունելութիւն մը ընեն իրենց ամերիկացի հիւրերուն և թէ փոխադարձաբար բարեկամական անմիջական կերպով անկեղծ արտայայտութիւններ տեղի ունենան։ Այս իրողութիւնները անշուշտ իրենց ազդեցութիւնը պիտի ունենան Թօքիոյի դահլիճին կացութեանը վրայ։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Պերլինի մէջ, ինչպէս ծանուցուեցաւ, յանձնաժողով մը կազմուած է Ֆրանսայի ու Գերմանիոյ միջեւ յարաբերութեանց աստիճանաբար բարւոքման համար։ Ռայխստագին դեր-ատենապետ փրոֆէսօր Բաշէ, որ այդ յանձնաժողովը կազմած է Ռադիզվիլի դուքսին օժանդակութեամբը, և դեր-նախագահն է, այդ մասին սա յայտարարութիւնները ըրած է Բարիզի թերթի մը թղթակցին.—«Առայժմ բարի կամք ունեցող մէկ քանի մարդերու խումբ մը միայն կը կազմենք, սակայն այն ապահովութիւնը ունիմ թէ մեր գնացքը գոհացուցիչ է։ Ամէն կողմերէ և ընկերութեան բոլոր դասակարգերէն հաւանութիւններ կը ստանանք, վասն զի ըլլալիք աջակցութիւնները չենք մերժեր։ Կը յուսամ որ Ռայխստագին մէջ պաշտօնակիցներէս շատերը մեզ պիտի միանան։ Արդէն բոլոր կուսակցութեանց ներկայացուցիչները կան մեր յանձնաժողովին մէջ, միայն ընկերվարական կուսակցութիւնը դեռ չպատասխանեց մեր կոչին, բայց եթէ պատասխանէ, խիստ սիրալիր կերպով պիտի ընդունինք։ Մեր ծրագրին ընդհանուր գիծերը արդէն հրատարակուեցան։ Հազիւ ճիգով պիտի չգործենք, սակայն եթէ քիչ մը փութացնելու յօժարինք, մեր ժամանակը կորսնցուցած պիտի չըլլանք։ Յանձնաժողովը սա մտածումէն կը ներշնչուի թէ Ֆրանսացիները ու Գերմանացիները մի՛շտ պիտի շահին երբ զիրար լաւ ճանչնան։ Ուրեմն որոշած ենք այդ նպատակը ձեռք բերելու համար ամէն բան ընել, առանց ոճապարելու, ինչպէս քիչ մը վերը ըսի։ Կ'ուզենք որ մեր երկու երկիրները, դէթ համեստ սահմանի մը մէջ, մտաւորական, ընկերային, արուեստագիտական, գիտական ու քաղաքական կեանքի բոլոր արտայայտութեանց։ Աւելորդ է ըսել թէ քաղաքականութեամբ պիտի չզբաղինք. սակայն կարելի է շատ օգտակար պիտի ըլլայ որ Ֆրանսայի ու Գերմանիոյ խորհրդարաններուն անդամները փոխադարձաբար իրարու այցելութիւն տան. Նաեւ յարաբերութիւններ հաստատուին Գերմանիոյ ու Ֆրանսայի համալսարանականներուն միջեւ։ Ինչո՛ւ համար նաւարշաւներ չկազմակերպուին Շպրէի կամ Սէնի վրայ։ Ինչո՛ւ ֆրանքօ-գերման ինքնաշարժ կառքերու մրցումներ չկատարուին։ Ինչո՛ւ երկու երկիրներու գործաւորները չայցելեն ճարտարարուեստի մեծ հաստատութիւններ։ Այսու հանդերձ ասոնց ամէնքն ալ ապագային գործերն են. առ այժմ մեր յանձնաժողովին կազմութեամբը միայն կը զբաղինք։» Ռադիզվիլի դուքսին և Պ. Բաշէի այս ձեռներէցութեան վրայ շատ կը խօսուի Գերմանիոյ մէջ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ

Անգլիոյ և Մ. Նահանգաց կառավարութիւններուն միջեւ կատարուող բանակցութիւնները, առկախ բոլոր խնդիրներու կարգադրութեանը համար, գոհացուցիչ կերպով առաջ կը տարուին։ Լոնտոնէն կը գրեն վիեննական թերթերուն թէ կանխահաս պիտի ըլլայ, սակայն, մօտերս ստորագրութեանց դրուելուն վրայ խօսիլ, վասն զի դաշնադրութիւնը դեռ մէկ քանի հանգրուաններէ պիտի անցնի, նոյն իսկ եթէ կնքուիլը մօտ եղած ըլլայ։ Նկատի առնելով պարագաները և պահանջմանց զանազանութիւնները, իրերը քիչ մը յամրընթաց պիտի յառաջանան։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՌԷՔԼԱՄԻ ԻՇԽԱՆԸ.— Անգլիական լրագիր մը վարչութեան մէջ, տասը տարի առաջ, բաժանորդներու հասցէները գրող անձ մը՝ Ուէբշտէյմ Սմիթ, անգլիական մեծ լրագրի մը տնօրէն եղած է այժմ։ Վերջին եօթը տարիներուն մէջ ռէքլամի իշխան ճանչցուած է իր ազդեցութեան եւ ընդարձակ գործառնութեանցը համար։ Մէկ ու կէս տարի շարունակ պայքար մղած է երկաթուղեայ վարչութեանց հետ, որոնք մինչեւ այն ատեն չէին ուզեր իրենց գործերուն համար ռէքլամ ընել։ Բայց Ուէբշտէյմ, աննկուն հետապնդումներէ ետքը, օրին մէկը յաջողեցաւ Տէյլի Մէյլի ամբողջ մէկ երեսը գըրաւող ռէքլամ-ծանուցում մը առնել երկաթուղեայ ընկերութեան մը կողմէ, և անկէ ի վեր երկաթուղեայ ընկերութիւնները կը շարունակեն լրագրաց միջոցաւ ռէքլամ ընել։ Ծխախոտի գործարան մըն ալ որ մինչեւ հիմա, ցանցառապէս, փոքր ծանուցումներ հրատարակել կուտար միայն, Ուէբշտէյմի առաջարկութիւններուն վրայ անցեալները 370 անգլիական ոսկի վճարելով, մէկ անգամու համար իր գործարանին ռէքլամը ըրաւ Տէյլի Մէյլի առաջին երեսին մէջ։ Ուէբշտէյմ վաւերական աղբիւրներէ քաղելով տեղեկութիւններ հրատարակած է թէ ծխախոտի նոյն գործարանը ռէքլամի համար ծախսած վերոյիշեալ գումարին մէկ քանի պատիկը բացէն շահած է երկու ամսուան մէջ։

ԲԱՐԻԶԻ ՆՈՐ ՕԹԷԼԸ.— Բարիզի մէջ, յատկապէս ամերիկացի ու անգլիացի միլիոնատէրներուն օթեւանի համար, փառաւոր օթել մը կառուցուեցաւ, նոր ոճով։ Այս նոր շէնքը, որուն անունն է «Մաճէսթիք օթէլ», 16 միլիոն ֆրանք ծախքով շինուեցաւ Աւընիւ Քլէպէրի մէջ՝ այսինքն ֆրանսական մայրաքաղաքին գլխաւոր մէկ մասին մէջ, Յաղթական կամարին ճիշդ քովը, որ կը գտնուի Շանզ-էլիզէի և Աւընիւ տիւ Պուա տը Պուլոնիի միջեւ։ Այս օթէլին առաջին հիւրը եղաւ, անցեալ երկուշաբթի օր, հարուստ ամերիկացի մը Պալթիմօր քաղաքէն։ Այս օթէլին նորութիւններէն մէկն է, երդիքին վրայ գտնուած պարտէզը, որուն մէջ հիւրերը փողոցի աղմուկներէն հեռու կը ճաշեն և ճաշէն ետքն ալ սուրճ կամ մարսողական ըմպելիներ կը խմեն խաղաղիկ անդորրութեան մը մէջ։ Օթէլին հետաքրքրական մասերէն մին է այն լոգարանը, որ իր յատուկ պատմութիւնն ունի։ Այդ լոգարանը «Բալէ տը Քասդիլ»ի զարդերէն մէկն եղած է և որուն մէջ լուացուած է ատենօք Սպանիոյ Իզապէլլա Բ. Թագուհին։ Օթէլին տէրը մեծ յոյս ունի որ ժամանակաւ թագուհիի մը պատկանող այդ լոգարանին մէջ լուացուելու փափաքով Նիւ-Եորքէ, Չիքակոյէ և Սան-Ֆրանչիսքոյէ, երկաթուղեայ, պահածոյ ուտելիքներու, խոզի մսի, պղինձի կամ պողպատի թրըսթներու իշխաններու կիներն ալ Բարիզ պիտի փութան լուացուիլ անոր մէջ։

ՕՏԱՐ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՄԱՐՄՆՈՅՆ ՄԷՋ. — Շատ անգամ ըսուած է թէ ասեղները կամ ուրիշ նման առարկաներ մարդկային մարմնոյն մէջ կը շրջագային և յաճախ չսպասուած տեղի մը մէջ երեւան կ'ելլեն։ Լանսէդ բժշկական թերթը այսօրինակ հետաքրքրական դէպքեր կը գրէ։ Կնոջ մը ձախ ձեռքին բթամատին մէջ ասեղ մտնելով կոտրած և կէսը մէջը մնացած էր։ Անմիջապէս կոչուած բժիշկը շատ փնտռած էր ասեղին կոտրած մասը և չէր գտած։ Տարի մը ետքը, աջ ձեռքին ցուցամատին մէջ կսկծուն ցաւ մը զգացած էր. միեւնոյն բժիշկը այդ մատին վերնամորթը ճեղքելով, դիւրութեամբ դուրս հանած էր կոտրած ասեղին կորսուած մասը։ Տօքթ. Հաչխիսըն նոյն թերթին մէջ աւելի հետաքրքրական դէպք մը կը յիշէ, որ 1873ին տեղի ունեցած է։ Սկովտիացի աղջիկ մը, քսան տարեկան, որ սովորութիւն ունէր՝ աշխատութեան ատեն ասեղ պահել բերնին մէջ, անգամ մը քունը տարած էր առանց հանելու բերնին մէջ պահած ասեղները։ Այդ պատճառաւ հինգ ասեղ կլլած, բայց փսխեցուցիչ դեղի միջոցաւ դուրս տուած էր զանոնք։ Տան վերադարձին, միեւնոյն դեղին ազդեցութեամբ ուրիշ ասեղներ ալ դուրս տուած էր փսխելով, այնպէս որ մէկ ամսուան մէջ 22 ասեղ ելած էր բերնէն։ Բայց ասոնցմէ զատ տասնչորս օրուան մէջ մարմնոյն ուրիշ մասերէն 13 ասեղներ ալ դուրս ելած են՝ այսինքն քիթէն ձախ ռունգէն, ձախ ականջին ետեւի կողմէն ու աջ դաստակէն։ Քիչ ետքը, անգամ մըն եւս փսխեցուցիչ դեղ տրուելով այդ աղջկան, ուրիշ ասեղներ ալ դուրս տուած է, որով իրմէ ելած ասեղներուն ընդհանուր թիւը հասած է 75ի։ Այդ ասեղներուն մեծ մասին նախնական երեւոյթը փոխուած չէր գրեթէ. անոնցմէ հազիւ մէկ քանին ժանգոտելու վիճակի հասած էին։ Տօքթ. Հաչխիսըն ի վերջոյ կը յաւելու թէ այս դէպքին ճշդութեան պէտք չէ տարակուսիլ, վասն զի իր ներկայութեան տեղի ունեցած է։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Իսլայի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Պէյրութի Նահանգին ալֆօ-թէքտար Նուրի պէյի։ Սալիհէի աստիճան՝ Սէրէզի մէջ Իսլամական գանձուն փառատարան Հաֆըզ Նաջիպ պէյի։

ՊԱՇՏՕՆ.— Երկէրի գաւառին կառավարիչ անուանուեցաւ Մէնդէշէ գաւառին կառավարիչ Շէմալ պէյ, որուն յաջորդեց Երկէրիի կառավարիչ Սալահէտտին պէյ։ Բէյքօզ գաւառին կառավարիչ անուանուեցաւ Պայազիտի նախկին կառավարիչ Հաւիֆ էֆ.։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ. — Երրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Ելմտական Նախարարութեան Պէյթիւլմալի վարչութեան օգնական Թեվֆիք էֆ.ի։ Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Օսմ. Պանքային արկղակալներէն Պ. Նիքօլա Քոլվոքօբէսյի։

—Առաջին կարգի Շէֆգաթ՝ Կ. Պոլսոյ անգլիական դեսպան վախճանեալ Սըր Նիքոլաս Օ'Քոնորի մեծ աղջկան՝ Միս Ֆէրկս Օ'Քոնորի և երկրորդ կարգի՝ միւս երկու աղջիկներուն Միս Մօրիէլ ու Միս Իլին Օ'Քոնորի։

—Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ Կիւլխանէի ախտաբանական հիւանդանոցին մէջ ծառայող առաջին հիւանդապահուհի՝ քոյր Մարիանայի և երկրորդ կարգի՝ հիւանդապահուհի քոյր Քարոլինի, Ելայի ու Մարկարիտայի։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ. — Վեհ. Սուլթանը դրամական պարգեւ մը շնորհեց Ալիանս Ֆրանսէզի վարժարաններուն։

— Սթամպուլ բոլոր Ֆրանսացիներուն անունով երախտագիտութիւն կը յայտնէ, ըսելով որ Կայս. այդ շնորհը աւելի եւս կ'ամրապնդէ Թուրքիոյ և Ֆրանսայի միջեւ եղած բարեկամական կապերը։ Սթամպուլ նաև երախտագիտութեամբ կը յիշէ Կայս. բոլոր երկիրներուն մէջ ի վաղուց անտի Ֆրանսացիներուն վայելած շնորհները։

— Ալիանս Ֆրանսէզի վարժարաններուն ի նպաստ, անցեալները, ֆրանսական դեսպանատան մէջ երեկոյթ մը սարքուած էր՝ Օսմ. Պանքային ընդհանուր Տնօրէն Պ. Տէֆէօի նախագահութեամբ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ դեսպան Պառոն Մարշալ, երէկ, տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարար Թեվֆիք փաշայի հետ։

ԱԹԷՆՔԻ օսմ. նոր դեսպան Նապի պէյ, երկուշաբթի օր, իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

ՀՌՈՄԻ օսմ. դեսպան Րէշիտ փաշա, շաբաթ օրը, իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

ԻՏԱԼԻՈՅ ԴԵՍՊԱՆԸ. — Կ. Պոլսոյ իտալական դեսպան Իմբէրիալի մարքիզը, որ երկու ամսուան արձակուրդ ստացած է, երէկ Կ. Պոլսէն դէպ ի Հռոմ ճամբայ ելաւ Արեւելեան Ճէպրէնթացով։ Դեսպանը Հռոմէն Նափոլի երթալով հոն պիտի մնայ իր տիկնոջ, որ այսօր շոգենաւով ճամբայ կ'ելլէ դէպ ի Նափոլի։ Մարքիզը ու մարքիզուհին անկէ Բոնդիկարա պիտի երթան և Զատկի տօները հոն պիտի անցընեն։

— Դեսպանին բացակայութեանը միջոցին գործակատարի պաշտօն պիտի վարէ խորհրդական Պ. Սֆորցա։

— Կայս. Պալատան կողմէ Խարիճիէի արարողապետ Խալէտտին պէյ և Բ. Դրան կողմէ Մեծ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին թարգմանները, ինչպէս նաև Իտալիոյ դեսպանատան գործակատարը ու բոլոր պաշտօնեաները, Աւստրիոյ ու Սերպիոյ դեսպանները, Անգլիոյ դեսպանատան գործակատարը, Ռուսիոյ դեսպանատան խորհրդականը եայլն Սիրքէճիի կայարանը երթալով աջերթ մաղթեցին։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ գաւառին Պէէրշէպա գաւառակին մէջ երկրագործական վարժարան մը պիտի հաստատուի, որ երեսունհինգ աշակերտ պիտի պարունակէ։ Ուսմանց ծրագիրը հոն պիտի պատրաստուի տեղական պահանջքներուն համաձայն։ Բ. Դուռը այդ որոշումը հաղորդեց ձեռնհաս պաշտօնատուններուն։

ՄԻՍԻՆ ԴԻՆԵՐԸ.— Երէկ եւս Իզմիրէն, Պրուսայէն, Սամսոնէն, Տիքիլիէն ու Պանտրմայէն հինգ հազարի մօտ ոչխարներ ու գառնուկներ Կ. Պոլիս բերուեցան։ Այսօր ալ երեք հազար հատ կը ժամանեն։ Նահանգներէն քաղաքապետութեան հասած հեռագիրները կը ծանուցանեն թէ բազմաթիւ ոչխարներ ճամբայ հանուած են դէպ ի Կ. Պոլիս։

— Քաղաքապետութեան ընդհանուր քննիչ Օսման պէյ և ուրիշ պաշտօնեաներ, երէկ, գացին մսավաճառներու արհեստապետութեան ատենակը, ուր միսի գիները սապէս որոշուեցան.— Գառամանի օխան՝ 9½, Գարաքաշ՝ 10½, Գըվըրճըգ՝ 11 և գառնուկ՝ 8։ Այս գիներով մսավաճառները կատարեցին անոնց գնումները։

—Մսավաճառները նոյն իսկ վերոգրեալ գիներով կրնան միս վաճառել ժողովուրդին, վասն զի ոչխարը կամ գառնուկը ողջ կը գնեն։ Ամէն մէկ ոչխարի գլուխէն, մորթէն, տաքերէն, թոքերէն, սիրտէն ու աղիքներէն 33–34 ղրշ. կը գոյանայ։

ԱՌՈՒԾԱԽԻ ԴՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Ասկէ առաջ ձեռնհաս պաշտօնատունը ծանուցած էր պէտք եղած տեղերը որ առուծախի իլմուխապէրներ, առանց թաղապետական շրջանակները տանելու, միայն տուրքի վարչութեան կողմէ հարկ եղած գործողութիւնը կատարուի։ Զանազան կողմերէ գրուած է ձեռնհաս պաշտօնատունին՝ նախկին դրութիւնը վերահաստատել, վասն զի նոր դրութիւնը պատճառ պիտի ըլլայ թաղապետական հասոյթներու կէսէն աւելի նուազելուն. նաեւ «Ֆէրաղ» ըլլալիք կալուածին համար ըստ օրինի ապահովութեան մաշհակները պիտի չկրնան առնուիլ և ճամբաներու յարդարման առթիւ պէտք եղած «Շէրէֆիյէ»ն ալ պիտի չկրնան գանձուիլ։

ԹԱՂ.ԱԴՐԱՑԻՆ հանգստեան թոշակի Սնտուկին վերատեսչութեան Պաշտօնական մէկ ծանուցումը կը ծանուցանէ թէ նոյն Սնտուկէն ամսաթոշակ ստացող հանգստեան կոչուած պաշտօնեաներու, որբերու և այրիներու ամսաթոշակին յատուկ ներկայ տարուան «ճըզտան»ները պիտի սկսին բաշխուիլ մարտի 22րդ օրը և մինչեւ այդ ամսուան վերջը պիտի աւարտին։ Շաբաթ, կիրակի ու չորեքշաբթի օրերը այրերուն յատկացուած են և երկուշաբթի, երեքշաբթի ու հինգշաբթի օրերն ալ կիներուն։ Հետեւաբար ամսաթոշակի տէրերը պէտք է վերոգրեալ օրերը դիմեն նոյն Սնտուկին՝ իրենց հետ տանելով ելմտական վերջացող տարուան՝ 1323, ամսաթոշակի «ճըզտան»ները ու կնիքները։

ՑԷՐԻՆՃԷԻ մաքսային նախորդ պաշտօնեայ Լիւս էֆ. Բրդէի մաքսային Տնօրէն կարգուեցաւ։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ.— Ձեռնհաս պաշտօնատունէն հրահանգ ղրկուեցաւ թէ այն ուսանողը որ Իրաւագիտական վարժարանը արձանագրուելէ ու ընդունուելէ ետքը երկու տարի չի յաճախեր և կամ քննութեան չի մասնակցիր, յետոյ եթէ վարժարան դիմելով և իր արգելիչ պատճառները մէջ բերելով արձանագրութիւնը նորոգել ուզէ, անոր նկատմամբ ի՛նչ գործողութիւն կատարուելու է։

ԴԱՏԱԿԱՆ Նախարարութիւնը նկատելով որ դատարաններու քարտուղարներէն ոմանք, դատաւորներու խորհրդակցութեանց պահուն անոնց սենեակը մտնելով ու նստելով, խորհրդակցութեանց կատարման եղանակին կը տեղեկանան և անոնց պարագաները երեւան կը հանեն, նկատելով որ գործի տէրերուն վերաբերեալ գործառնութեանց կարգ մը շահերու փոխարէն մասնաւոր կերպով կը հետապնդեն, ուստի ծանոյց ամէն կողմ որ դատարանի քարտուղարները խորհրդակցութեանց միջոցին պէտք չէ ներս մտնեն և գործի տէրերուն հետ կասկածելի յարաբերութիւններ պէտք չէ ունենան. այդ տեսակ արարքներու ձեռնարկողները պէտք է պաշտօնանկ ըլլան և պատասխանատուութեան ենթարկուին։ Դատարանի նախագահները պարտաւոր են հսկել այդ մասին և այդ տեսակ մարդիկը իրբեւ քարտուղար չգործածեն։ Անսաստող նախագահներն ալ պատասխանատուութեան պիտի ենթարկուին։ Այդ առթիւ նաեւ հրահանգ տրուած է դատական քննիչներուն որ նոյն մասին քննութիւն կատարեն և արդիւնքը նշանակեն տեղեկագիրներուն մէջ։

ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ ՆՈՐ ԴԵՍՊԱՆԸ.— Կ. Պոլսոյ հոլանտական դեսպան կարգուեցաւ Գահիրէի հոլանտական ընդհանուր հիւպատոս Պ. լը Ծանքը Վան Տէր Տօէս տը Վիլըպուա, որ մէկ քանի շաբաթէն Կ. Պոլիս կը ժամանէ ընտանիքով։

ԻՍՔԷՆՏԷՐՈՒՆԻ մաքսատան հասոյթը ելմտական վերջացող տարւոյն եղաւ 227,216 օսմ. ոսկի, նախորդ տարիներէն շատ աւելի, ինչ որ արդիւնք է վերջին մէկ քանի ամիսներուն մէջ ներածմանց չափազանց յաւելումին։

— Անցեալ շաբթու Իսքէնտէրունի մէջ քսան տարիէ ի վեր նմանը չտեսնուած սաստկութեամբ փոթորիկ մը ծագեր է՝ շէնքերու և ծառերու 2500-3000 ոսկիի չափ վնաս պատճառելով։ Այս ձմեռ կանոնաւոր անձրեւ տեղացած ըլլալով, երկրագործական վիճակը խիստ գոհացուցիչ է։

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՅ.— Ֆէնէրքէօյի մէջ, երէկ, Քեամիլէ անուն կին մը մեռաւ հարիւր տասներկու տարեկան։

ԻԶՄԻՐԷՆ, մարտ 17 թուականով կը գրեն թէ օդերուն այս տարուան անկանոնութիւնը՝ ցերեկը տաք ու գիշերը հիւսիսային խիստ բուռն հով մը, մտահոգութիւն կը պատճառէ երկրագործներուն։

ԲԱՄՊԱԿ. — Եգիպտոսի վարի կողմերը՝ մանաւանդ Ապուքէպիրի շրջականները վերջերս տեղացած անձրեւները բաւական վնասած են բամպակներուն։ Շատ տեղեր բոլոր բամպակները փճացած է. միանգամայն բամպակը 20–25 օր յապաղած է։ Շարգիէի կողմերը ջուրերը քիչ տարեր են շաբաթ մը առաջ ցանուած սերմերը, որով երկրագործները նորէն ցանք պիտի կատարեն երբ օդերը բացուին։

ՊԱՎԼԻՔԱՑԻ իշխանը, որ Եգիպտոս կը գտնուի, մէկ քանի օրէն Երուսաղէմ պիտի ուղեւորի։

ՓԱՅՏ ԵՒ ԱԾՈՒԽ. — Ելմտական վերջացող տարւոյն ընթացքին Կ. Պոլիս բերուած են 576,988 չէքի փայտ և 83,711,817 օխա ածուխ, ինչ որ նախորդ տարիներէն աւելի է։

ՍԵԼԱՆԻԿԻ նահանգին մէջ, վերջերս, երկրագործութեան համար օգտակար անձրեւներ տեղացած են, Այս տարուան բերքերը շատ առատ պիտի ըլլան։

ՊՐԻՒՔՍԷԼԻ օսմ. նոր դեսպան Ասըմ պէյ իր նախորդ պաշտօնատեղիէն՝ Վիեննայէն ուղղակի Պրիւքսէլ պիտի ուղեւորի։

ՎԻԵՆՆԱՅԻ օսմ. դեսպանատան նոր խորհրդական Հիքմէթ պէյ երկուշաբթի օր իր պաշտօնատեղին պիտի ուղեւորի։

ՍԵՎԱՍԻ կուսակալ Հաճի Րէշիտ Աքիֆ փաշա, մէքթուպճիին ու իր երկու քարտուղարներուն հետ, Ամասիա գացեր է՝ քննական պտոյտի համար։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ երկաթուղիին 11րդ շաբթուան հասոյթը տարէս եղաւ իւրաքանչիւր քիլոմեդրի համար.—Հայտար Փաշա-Էնկիւրիի գիծ (578 քիլոմեդր) 6,175 ֆր., անցեալ տարիէն 2,395 պակաս և միւս շաբաթներէն ալ 3,852։ Էսկիշէհիր-Գոնեայի գիծ (445 քիլոմեդր) 4,479, անցեալ տարիէն 516 աւելի և միւս շաբաթներէն 269 պակաս։

ԿԱՌՔԻ ԱՐԿԱԾ.— Չէրքէզօյի մէջ ձիաբոյծ Մկրտիչ ու Քոսթի, երէկ, կառքով երբ Թագսիմէն Թարլապաշը կ'երթային, ձիերը խրտչեցան էշերու խումբէ մը և սկսան կառքը քաշքշելով տանիլ։ Այդ միջոցին էշերէն մէկ քանին գետինը տապալեցան, որով ձիերը աւելի եւս խրտչեցան ու կառքը շրջեցաւ։ Մկրտիչ ու Քոսթի և իշավար Սարգ վիրաւոր ելեցան։

ՍԻՐՔԵՃԻԻ կողմը, անցեալ գիշեր, Էնվէր անուն մարդ մը, գինետան մը մէջ երկու ընկերներու հետ կ'արբենար, երբ մէջերնին կռիւ մը ծագեցաւ։ Էնվէր դաշոյնը քաշեց, բայց նոյն միջոցին վրայ հասաւ ոստիկան Մէհմէտ էֆ.։ Էնվէր Մեհմէտ էֆ.ի վրայ յարձակելով աջ թեւէն թեթեւապէս վիրաւորեց, սակայն ուրիշ ոստիկաններ հասնելով Էնվէրը ձերբակալեցին։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԱՒԳՈՒՍԹԱ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻԻՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ՎԵՆԵՏԻԿԻ Ս. ՂԱԶԱՐՈՒ ՎԱՆՔԸ

Գերմանիոյ Վիլհէլմ կայսեր մէկ քանի օր առաջ Վենետիկ գտնուած միջոցին, երբ Ն. Վեհափառութիւնը Իտալիոյ Վիքթոր Էմմանուէլ Թագաւորին հետ նաւաբան կ'այցելէն, Աւգուստա Վիքթորիա կայսրուհին և կայսերազուն իշխանները Վենետիկի կղզիները պտոյտի ելլելով, յատկապէս այցելութիւն կուտան նաեւ Ս. Ղազարու Մխիթարեան Հարց վանքը։ Այս պատուաբեր այցելութիւնը, բաղդատաբար ուրիշ կղզիներու, աւելի երկարատեւ կ'ըլլայ։ Աբբահօր բացակայութեան պատճառաւ, Միաբանութեան երիցագոյն անդամներուն կողմէ վանքի առաջ դուռնէն կ'ընդունուին կայսրուհին և իշխանազուններ։ Վանքի ուղղանկիւն բարձրաւանդակին վրայ կը ծածանէր Օսմ. փառապանծ դրօշը և իտալական դրօշը։ Աւգուստա կայսրուհին իր հետեւորդներով ուղղակի Մատենադարանի մեծ սրահը կ'առաջնորդուի, ուր կը գտնուին թանկագին հնութիւններ, ձեռագիրներ և ընտիր հաւաքածոներ հայերէն գրչագրերու։ Վարդապետները կայսրուհիին կը ներկայացնեն 1854 թուականին Վեհ. Վիլհէլմ կայսեր հօր՝ Ֆրեդերիք կայսեր կողմէ իր իսկ ստորագրութեամբ նուիրուած կենդանագիրը։ Այս առթիւ վարդապետները նաեւ կը փութան յայտնել թէ, հանգուցեալ կայսրը՝ նոյն սրահը այցելած միջոցին բարեհաճած է Միաբանութեան անդամները իրեն ներկայացնելու պատիւը շնորհել։ Կայսրուհին յետոյ այցելեց վանքի ուսումնարանը՝ ուր աշակերտներ կարգաւ հաւաքուած էին. կայսերազուն իշխանները մեծ հաճոյք զգացին տեսնելով իրենց հասակակից աշակերտները, որոնց մէջ նաեւ լաւ, փոքր յայտնեցին որ ուսանողներու երգերուն ունկնդրեն։ Յետոյ անցան բնական գիտութեանց սրահը, ուր Կիյոմ իշխանը մասնաւոր ուշադրութեամբ դիտեց հանքերու ճոխ հաւաքածոյ մը, որ Ս. Ղազարու վանքին ընծայուած էր Սպանիոյ արքայազուն Տօն Գարլոս Պուրպօնի կողմէ։ Վանքի տպարանին մէջ մեծ հաճոյքով տեսան գերմանական ճարտարարուեստին արդիւնք եղող տպագրական մամուլները։ Այս առթիւ կայսրուհիին ներկայացուցին վանքի պատկերազարդ պատմութիւնը և ուրիշ գեղեցիկ արուեստագիտական գիրքեր, որոնք արդիւնք էին նոյն տպարանին ու մամուլներուն անմրցելի գերազանցութեան։ Տպարանին քովընտի դռնէն անցնելով պարտէզ ելան, դիտելով բարձր նոճիները և գունագեղ ծաղիկները ու դափնեվարդերով զարդարուած պարտէզը. յետոյ ուղղանկիւնի բարձրաւանդակէն դիտեցին վենետիկեան կղզիներու դիւթական տեսարանները։ Պարտէզին շուրջը պտոյտ մը կատարելէ ետքը, եկեղեցի մտաւ Ն. Վեհափառութիւն. հոն ցոյց տրուեցաւ Իտալիոյ Մարկարիտա մայր Թագուհիին՝ վանքին նուիրած աւագ խորանի շքեղ և թանկագին վարագոյրը, մանաւանդ Պէզճեան բարերարական Յարութիւն Ամիրայի նուիրած պատարագի ոսկեճամուկ և ճոխ զգեստները և դպիրներու շապիկները, որոնք խիստ մեծ յարգ ու արժէք ունին արուեստական և թանկարժէքութեան կրկնակ տեսակէտներով։ Դարձեալ ընդունելութեան սրահը երթալով, ի մէջ այլոց ի պատիւ Վեհ. կայսրուհիին և կայսերազուն իշխաններուն մատուցուեցաւ վանքին մէջ յատկապէս պատրաստուած վարդի անուշ։ Կայսրուհին այս առթիւ հաճոյքով յայտարարեց թէ «Ես արեւելքի մէջ խմած եմ օշարակ մը, որ վարդի թերթերով և խիստ ընտիր կերպով պատրաստուած էր»։ Ս. Ղազարու Միաբանութիւնը այս առթիւ վանքի զանազան մասերու մանրամասն լուսանկարներ և գեղակերտ հաւաքածոներ նուիրեց Վեհ. կայսրուհիին և կայսերազուն իշխանին և իշխանուհիին։ Կայսերազուն հիւրերը մէկ քանի ժամ յետոյ գոհունակութիւննին յայտնելով դէպի Մուրանօ կղզին մեկնեցան, ուր կը գտնուին Վենետիկի պատմական և թանկարժէք հայելիներու գործարանները։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ այսօր Բ. Դուռը երթալով այցելութիւն պիտի տայ Մեծ-Եպարքոս Ֆէրիտ փաշայի։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ դեսպանին մահուան առթիւ Ս. Պատրիարք Հայրը թէ՛ անձամբ և թէ գրով ցաւակցութիւն յայտնած էր Լէտի Օ'Քոնորի։ Դեսպանատան գործակատար Մր. Պարքլէյ դեսպանուհիին կողմէ շնորհակալութեան գիր մը ղրկած է Ն. Ամենապատուութեան։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԸ առաջիկայ շաբթու մէջ կը գումարեն իրենց վերջին նիստերը և Ս. Զատկի տօնին առթիւ մինչեւ Ս. Զատկէն մէկ քանի շաբաթներ վերջ կը դադրեցնեն իրենց նիստերը։

ՊԱՂՉԵՃԻԿԻ առաջն. տեղապահ Տ. Մկրտիչ վրդ.ի մասին նոյն տեղէն հասած գանգատագիրը տեղւոյն մէկ քահանային կողմէ ստորագրուած է, և որ արդէն նախապէս առաջն. տեղապահին կողմէ իր այլ և այլ արարքներուն համար պատժուած էր։ Պատրիարքարանէ Քաղաք. Ժողովոյ դեր-ատենապետ Տիրան պէյ Աչնանի ղրկուեցաւ այդ առթիւ հասած գիրը, որպէս զի հարկ եղած քննութիւնը կատարէ և արդիւնքը ներկայացնէ Վարչութեան։

ՊԵՐԱՅԻ Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիին քառաձայնի նոր խումբը սկսած է իր փորձերուն՝ առաջնորդութեամբ ծանօթ ձայնամարզ մաէսթրօ Մանասի։ Արամ էֆ. Հալաճեան, որ արդէն խոստացած է այս առթիւ նիւթական և բարոյական ամէն զոհողութիւն և ջանք չխնայել, երէկ քսան ոսկինոց երգեհոն մը գնելով նուիրեց քառաձայն խումբին։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ իր երէկի նիստին մէջ զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով.— 1. Կիւճի Վիճակէն հաղորդուած տեղեկութիւններէն հասու ըլլալով Ժողովը որ նոյն թեմի գործերը անխնամ մնացած են Մշոյ առաջնորդութենէն բաժնուելէն և ուրոյն վիճակի վերածուելէն ի վեր, հարկ դատեց կցել դարձեալ Կիւճի թեմը Մշոյ առաջնորդութեան և վերջացած համարելով այլ եւս առաջն. տեղապահ Տ. Վարդան վրդ.ի պաշտօնը, Տ. Էմմանուէլ քահանան առաջն. փոխանորդ կարգեց նոյն թեմին՝ Մշոյ Առաջնորդարանի իրաւասութեան ներքեւ և անոր հրահանգաց համաձայն վարելու համար իր պաշտօնը։— 2. Կրօն. Ժողովը Եդեսիոյ առաջն. տեղապահի պաշտօնին համար երկու ընտրելի ներկայացուցած էր. Ժողովը Եւլի-տէրէմեան Տ. Կորիւն վրդ.ը յարմար դատեց այս պաշտօնին և առաջն. տեղապահ կարգեց զինքը Եդեսիոյ։— 3. Վանայ Առաջնորդարանէն հասած յայտագիր մը կը ծանուցանէր թէ Տ. Ներսէս Ծ. վրդ. պատրաստուած է ի մօտոյ մեկնելու անկէ։ Ժողովը որոշեց յանձնարարել Տ. Ներսէս վրդ.ի որ մինչեւ նորընտիր տեղապահին գալուստը շարունակէ վարել իր պաշտօնը։— 4. Կիլիկիոյ Ամեն. Ս. Կաթողիկոսը ծանուցած էր Մերսինի քարոզիչ Տ. Շահէ վրդ.ի Հալէպի առաջն. տեղապահութեան պաշտօնին կոչումը։ Ժողովը հաստատեց այս ընտրութիւնը։— 5. Պալըքէսիրի և Պանտրմայի Վիճակաց Գաւառային Ժողովին և Քաղաք. Ժողովին ընտրութիւնը կատարուած և տեղեկագրուած էր։ Ժողովը օրինաւոր դատելով կատարուած ընտրութիւնը, հաստատեց նոյն կրկին Ժողովները։ Ժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ նաեւ մէկ քանի ամուսնական և այլ խնդիրներով։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ Հոգաբարձութիւնը երէկ իր շաբաթական նիստը գումարեց մեծ նոր խանի գրասենեակին մէջ։ Ներկայ էին հինգ անդամներ։ Հոգաբարձութիւնը հաստատութեան ներքին այլ և այլ խնդիրներու մասին խորհրդակցութիւններ կատարելէ ետքը, յառաջիկայ ամսոյն մէջ ի նպաստ նոյն հաստատութեան տրուելիք նուագահանդէսի մասին եւս խորհրդակցութիւններ ըրաւ։

ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ Խնամակալութիւնը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ Տիկին Աննիկ Գ. Էսաեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 5 օսմ. ոսկի նուիրած են Կարապետ էֆ. Եավրուեան և Յ. էֆ. Իսագուլեան, ի նպաստ Ղալաթիոյ Կեդր. Վարժարանի աղքատ ուսանողաց։

ՔՆՆԱՍԷՐ եւ ԱՊԱՀԱՐԶԱՆ

Այս շաբաթ օրուան թիւով պիտի հրատարակենք Նորին Ամենապատուութիւն Ս. Պատրիարք Հօր մէկ հմտալից ու շահագրգռական յօդուածը, որ նուիրուած է ամուսնալուծման հրատապ խնդրոյն, աւետարանական վկայութեան հիմերուն վրայ լուսաբանուած։ Անշուշտ մեր բազմաթիւ ընթերցողները ճշմարիտ հաճոյքով ու մեծ ախորժով պիտի կարդան Քննասէրի այդ աշխատասիրեալ ուսումնասիրութիւնը, որ միշտ այժմէութիւն ունեցող նիւթի մը շուրջը կը դառնայ։

ՎՍԵՄ. ԳՐԻԳՈՐ ԷՖ. ԽՏԸՐԵԱՆ

(ԻՐ ՄՏՔԻ ԿԵԱՆՔԸ)

Մեր ազգին մէջ յայտնի անձնաւորութիւններ պէտք եղածին պէս չեն ճանչցուած։ Անոնց մահէն վերջը անոնց մասին գրուած և տրուած տեղեկութիւններ կը հաստատեն այս իրողութիւնը, և Խտըրեանի մահը անգամ մըն ալ կը շեշտէ այս տխուր իրողութիւնը։ Պետական և ազգային պաշտօններու մէջ անուն շահող հայազգի անձնաւորութիւններ հետաքրքրական դէմքեր են։ Անոնց առած կրթութիւնը, վարած կեանքը, անոնց ըմբռնումները եկեղեցական և կրթական գործերու արժէք ունեցող կէտեր են՝ անոնց արժէքը գնահատելու համար։ Բայց ճիշդ այս կէտն է որ կը պակսի միշտ անոնց մասին խօսուածներու և գրուածներուն մէջ։ Վսեմ. Գրիգոր էֆ. Խտըրեանի մտքի կեանքին հետ առիթ ունեցած էի շփուելու։ Այնքան քիչ տեսած էի իրեն պէս ինքնատիպ դէմքեր Պոլսի մէջ, որ հաճոյք կը զգայի խօսելէ իր հետը, Սուրբգրական և իմաստասիրական խնդիրներու վրայ։ Ֆրանսացի ծանօթ քննադատներ անծանօթ չէին իրեն. իսկ Աստուածաշունչը ծայրէ ի ծայր լաւ սերտած էր։ Կը գործածէր Վենետիկեան տպագրութիւնը (1860) Աստուածաշունչին, ուսկից ամբողջ համարներ ու համուածներ գոց գիտէր Ոսկի հայերէնով։ Շատ լաւ կը գործածէր Տիեզերական Մատեանը՝ շատ մը հոգեւորականներու նախանձը շարժելու չափ դիւրութեամբ։ Իր անհատական հետազօտութիւններն ու ուսումնասիրութիւնները, իր ընթերցումները՝ բանալաշար կնիք մը դարկած էին իր իմաստասիրութեան վրայ։ Բայց մեծ զգուշութեամբ և փափկութեամբ կը խօսէր այդ փափուկ նիւթերուն վրայ։

Կը սիրէր Եկեղեցին, մա՛նաւանդ երբ դաշնակաւոր ըլլային երգուածները և հետաքրքրական ըլլար բեմը։ Մնացածները կը թողուր հասարակ հաւատացեալներու և կը յարգէր անոնց զգացումները։

Արդեօք չէ՞ր արժեր Խտըրեանի պէս անձնաւորութեան մը բուն կեանքը չափել։

Բ. Վ.

ԹԵՐԹԵՐԷՆ

Արմաշի վեցերորդ դասարանի չորս սարկաւագները, ինչպէս կը տեղեկանան պաշտօնակիցներ, յառաջիկայ Հոգեգալուստին Ս. Պատրիարք Հօրմէն վարդապետ պիտի ձեռնադրուին։ Այս առթիւ Դպրեվանքի ներքին տեսուչ Տ. Մեսրոպ վրդ. Նարոյեանի ալ Ծայրագունութեան աստիճան պիտի տրուի։

—Տիգրանակերտի և Հալէպի մէջ Երուսաղէմի վանքին սեփական կալուածները, որոնցմէ շատ գոհացուցիչ արդիւնք մը ձեռք չի բերուէր եղեր մինչեւ հիմայ, այս անգամ 150 ոսկիի չափ գումար մը գոյացած է անոնցմէ։

—Օրթագիւղի Աղքատախնամը կազմակերպուած և Թաղ. Խորհրդոյ կողմէ վաւերացուած ըլլալով, այդ մարմնին կանոնագիրն ալ հաղորդուած է Պատրիարքարան՝ Տնտես. Խորհրդոյ կողմէ վաւերացուելու համար։

—Մայր Եկեղեցւոյ մէջ վաղը Դպրաց Դասուն կողմէ, ինչպէս գրեցինք, եռաձայն Արեւագալ պիտի երգուի, ընկերակցութեամբ երգեհոնին։ Արարողութիւնները ժամը 1ին, Արեւագալը 2ին պիտի սկսի։

⁂

Հայ Հռոմէականներու Կ.-Պատրիարք Տ. Սապպաղեան Սրբազան նախընթաց օր իր հետ ունենալով գործակատար Յովսէփ էֆ. Շէհրեանը, այցելեց Մեծ-Եպարքոս Ֆէրիտ փաշայի, և խորհրդական Մէհմէտ Ալի փաշայի, Ոստիկանական նախարար Շէֆիք փաշայի և Քաղաքապետ Րէշիտ փաշայի։ Ն. Սրբազնութիւն իր այցելութիւնը թողուց նաեւ Պետական Խորհրդոյ նախագահ Ֆէհմի փաշայի, որ բացակայ էր իր պաշտօնատեղիէն։

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Յովհաննէս էֆ. Յակոբեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս.— Տէր և Տիկին Գրիգոր էֆ. Կիւմիւշկերտեան 216, Աւետիս էֆ. Կարապետեան (Կէյվէ Էզմէ) 324, Զարեհ էֆ. Գավէզեան (Նիկոմիդիա) 62, Խալտըճեան-Ֆէնտըգլեան և Ընկ. 108, Յակոբ էֆ. Մանուկեան (Նալլըխան) 216, Յակոբեան և Ընկ. 108, Քերովբէ էֆ. Տամատեան 108։ Ընդհ. գումար 5562 ղրուշ։

⁂ Հանգուցեալ Տիկին Աննիկ Գ. Էսաեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս — Տիկին Սրբուհի Կ. Գարաքէօզեան, Տէր և Տիկին Արշակ Կ. Գարաքէօզեան, Տիկին Մէօհրիւպէ Յ. Էսաեան, Հրանդ Յ. Էսաեան 108ական, Տէր և Տիկին Տօքթ. Դաւիթեան 216, Տէր և Տիկին Յարութիւն Պապաեան 90 ղրշ։ Նոյնպէս յուղարկաւորութեան մը առթիւ փոխան ծաղկեպսակի Այրի Տիկ. Մարիամ Յ. Տէլլալեան և զաւակունք 108 և Այրի Տիկ. Կիւլիզար Թէքէեան և զաւակունք 95 ղրշ։

(Կեդր. Հոգաբարձութիւն)

ԳԱԼՖԱՅԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑ

Խնամակալութիւնս շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ Տիկին Աննիկ Գ. Էսաեանի մահուան առթիւ Տիկին Աննա Ֆրէնկեան (Քէօսթէնճէ) մէկ օսմ. ոսկի և Ֆելիքս էֆ. Շատեան 47½ ղրուշ նուիրած են։ Նոյնպէս ի Մանչէսթր հանգուցեալ Տիկին Կուսինա Փափազեանի յուղարկաւորութեան առթիւ Տէր և Տիկին Կրօնիկ Փափազեան (ի Մանչէսթր) 1 անգլ. ոսկի, Տիկին Էլպիս Գ. Նշանտաճեան որդիք 5 օսմ. ոսկի, Տէր և Տիկին Սարգիս էֆ. Սիմոնօֆ 2 օսմ. ոսկի և Տէր և Տիկին Գառնիկ Ֆնտգլեան ի Մանչէսթր 1 անգլ. ոսկի նուիրած են։ Ամուսնութեան մը առթիւ Նիքոլի Շահինօղլու և Գաբրիէլ Պիւշիւքեան էֆ.ները մէկ օսմ. ոսկի նուիրած են։ Տօքթ. Գր. էֆ. Տէյիրմենճեան իր հանգ. հօր Սարգիս աղայի յուղարկաւորութեան առթիւ (Օվաճըք) 1 օսմ. ոսկի նուիրած է։

(Կեդր. Խնամակալութեան)

ԲԵՐԱՅԻ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԸ

Աղքատախնամս կը փութայ ծանուցանել թէ յունուար 2 էն մինչեւ այսօր հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են.— Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը Ս. Երրորդութիւն եկեղեցիի տօնին օրը 108 ղրուշ, Տափանեան որդիք իրենց ծնողքին յուղարկաւորութեան առթիւ 70, Գրիգոր էֆ. Վարդանեան 60, Երուսաղէմի միաբաններէն Տ. Սեդրակ Վ. Սամուէլեան 40, Օհան էֆ. Աշճեան 20, Տօքթ. Տիգրան պէյ Աճէմեան հիւանդապահուհիներու դասարանին համար մեծ ջերմոց մը, բարեսէր տիկին մը մէկ շիշ ձկան իւղ, մէկ տուփ վազելին և մէկ շիշ լիզոֆորմ, Տիկին Վասիլուհի Ջօֆուրեան իր որդւոյն տարեդարձին համար մատղցու միս և Արամ էֆ. Յակոբեան լաստիկ շիբրինկայ մը։

Ի դիմաց Աղքատախնամի

Վ. Սեթեանպուրի — Ռ. Սեթեանպեոս
Զ. ԽԱՉԵՐԵԱՆ — ՏՕՔԹ. Տ. ՔԱՐԱՄԱՃԻ

ՏՊԱՐԱՆ ԺԻՐԱՅՐ

Պոլիս, Պապը Ալի ճատտէսի, Սապահի տպարանին կից, Ժիրայր Տպարանը կը կատարէ ամէն տեսակ տպագրութիւններ շատ նուրբ ճաշակով՝ հարսնիքի հրաւիրագիր, այցետոմս, մահազդ, առեւտրական գործառնութեանց վերաբերեալ տպագրական գործեր և այլն։ Նաեւ քաուչուէ կնիքներ կը պատրաստուին։ Գիները խիստ դիւրամատչելի են։ 10—3

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, մարտ 31)

ՖՈՆ ՊԻՒԼՈՎ ԻՇԽԱՆԻՆ ՎԻԵՆՆԱ ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԸ

ՎԻԵՆՆԱ, 30 մարտ.— Գերման նախարարապետը այս իրիկուն Պերլին դարձաւ։ Դիւանագիտական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայեն իշխանին այս այցելութեան։ Նորին Վսեմութիւնը Նոյէ Ֆրայէ Բրէսէի խմբագրապետին հետ ունեցած տեսակցութեան ատեն ըսաւ.—«Քաղաքական ոեւ է առիթի պատճառաւ մը չէ որ Վիեննա եկայ։ Իմ այս ուղեւորութեանս նպատակը, դարձեալ կ'ըսեմ, Պարոն Էրէնթալի փոխադարձ այցելութիւն մը ընել էր. աւելի առաջ պիտի գայի, բայց այս ձմեռ բոլորովին մասնաւոր զբաղումներ ունեցայ։ Այս օրերս աշխատութիւններս թեթեւցան և առիթէն օգտուելով փութացի գործադրել շատոնց ի վեր մտադրած այցելութիւնս։ Շատ ուրախ եմ Վիեննա գալուս համար, ուր այցելած եմ յաճախ և ամէն անգամ ալ մեծ հաճոյք կը զգամ այցելելով։ Քաղաքը օրէ օր աւելի կը գեղեցկանայ, մանաւանդ այսօր հրապուրիչ տեսարան մը կը պարզէ գարնանային առաջին օրերու ճառագայթներուն տակ։ Թէեւ քաղաքական մասնաւոր խնդրոյ մը համար Վիեննա եկած չեմ, բայց յայտնի է որ երբ բարեկամ տէրութեանց երկու պետական անձերն իրարու հանդիպին, քաղաքականութեան վրայ կը խօսին։ Պարոն Էրէնթալի հետ տեսակցութեանս ատեն խօսեցանք քաղաքական այժմու բոլոր խնդիրներու վրայ և ուրախութեամբ կրնամ ըսել թէ ամէն գլխաւոր կէտերու մասին կատարելապէս համաձայնած ենք, որովհետեւ երկու կայսրութեանց քաղաքականութիւնն ալ իրեն նպատակ ունի խաղաղութեան պահպանումը և այդ նպատակին հասնելու ապահովագոյն միջոցն ալ տէրութեանց իրարու հետ համաձայն գտնուիլն է։»

ՌՕՇԷԴ ՍԵՂԱՆԱՒՈՐԻՆ ԳՈՐԾԸ

ՓԱՐԻԶ, 30 մարտ.— Ֆրանքօ Էսպանեօլ և Քրէտի Մինիէ պանքաներուն գրասենեակները վերաբացուեցան։ Ռօշէդ պանքաներուն բաժնեթուղթերուն գինները շատ բարձրացան այսօր։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՖՐԱՆՍԱՅԷ

ԹԷՀՐԱՆ, 30 մարտ.— Ֆրանսայի ելմտական գործակատարը այսօր ներկայացաւ Շահին։ Պարսկական կառավարութիւնը մօտերս փոխառութիւն մը պիտի ընէ Ֆրանսայէ։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵԼՄՏԱՑՈՅՑԻՆ ԲԱՑԸ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 30 մարտ.—Ռուսիոյ ելմտական նախարարը, պատասխանելով այն հարցման թէ ելմտացոյցի բացը ինչպէս պիտի գոցուի, ըսաւ թէ յառաջիկայ ամրան մէջ 200 միլիոնի ներքին փոխառութիւն մը պիտի ըլլայ միայն և անկէ մէջ ալ, քոնվէրսիոն մը պիտի ըլլայ, պատերազմական կարճ պայմանաժամով փոխառութիւնը երկար պայմանաժամերու վերածելով. Բայց սեղանաւորական շրջանակներու մէջ զրոյց կայ թէ ռուս կառավարութիւնը մտադիր է 500 միլիոնի փոխառութիւն մը ընել Ֆրանսայի և Պելճիքայի մէջ։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 1 ապրիլ.— Լաւ տրամադրութիւնները ընդհանուր կերպով կը շարունակեն և գինները, իրենց ամբողջութեանը մէջ, հաստատուն են, սակայն գործերը սահմանափակ, վասն զի կանխիկ գործ ընողները միշտ մեծ զգուշութեամբ կը վարուին։ Ֆրանսական Ռանթը, հանրային ստացականներուն կողմէ կատարուած գնումներուն հետեւանքով, 96.90ի փակուեցաւ։ Օտար արժեթուղթերու գինները հաստատուն են, մանաւանդ սպանիական արտաքինը և ռուսականները, որոնք նորէն բարձրացան։ Օսմ. արժեթուղթերուն գինները անփոփոխ են։ Քրէտի Լիոնէն 7 ֆր. վրայ գնելով 1171 եղաւ։ Ռիօ Թինթօն 1647էն 1622ի իջաւ, վասն զի պղինձը 60,07էն 59.07ի իջած էր։ Պալիա Գարայտըն 5 ֆր. կորսնցնելով 455 եղաւ։ Սպանիական կապարին գինը աւելի տկար է 14.05։ Լոնտոնի Սակարանին մէջ ամերիկեան արժեթուղթերու գինները լաւ էր՝ Նիւ Եօրքի Սակարանին մէջ գինները բարձրացած ըլլալուն հետեւանքով։ Երկաթուղիները և Ստիլները միջին հաշւով մէկ «բուան» վրայ դրին։ Հարաւային Ափրիկէի հանքային բաժնեթուղթերու գինները տկար են։

ՊԵՐԼԻՆ.—Ապրիլի վերջերը կամ մայիսի՝ սկիզբները Գերմանիա նոր փոխառութիւն մը շրջաբերութեան պիտի հանէ հարիւրին չորս տոկոսով։

ՓԱՐԻԶ.—Տաքարէն կը հեռագրեն թէ մակոյկ մը, ուր կը գտնուէին Սէնէկալի եպիսկոպոս մոնսէնեոր Քիւնըման և ուրիշ եօթը հոգի, ընկղմելով թէ՛ եպիսկոպոսը և թէ միւսները ընկղմեր են։

—Նախարարապետ Պ. Քլէմանսօ, այսօր, ճաշեց Կալլէսի իշխանին հետ։ Յետոյ իշխանը այցելութիւն տուաւ Նախագահ Պ. Ֆալիէռի։

ԼՈՆՏՈՆ.—Նիւ-Եօրքէն կը հեռագրեն թէ Հայիթիի մէջ նոր անկարգութիւններ ծագած ըլլալով, ամերիկեան զինուորներ ցամաք պիտի ելլեն։

ՓԱՐԻԶ.—Պաթավիայէն կը հեռագրեն թէ Աչինները հոլանտական զինուորներու խումբի մը վրայ յարձակեր են Ռանդագեպօնկի մէջ, վեց զինուորներ սպաննելով։

ՊԵՐԼԻՆ.—Ֆոն Պիւլով իշխանը ապրիլ 7ին Հռոմ պիտի ուղեւորի։ Այցելութիւն պիտի տայ Իտալիոյ Թագաւորին և Պիոս Ժ. Պապին։

ՊԵՐԼԻՆ.— Կը ծանուցուի թէ Վիլհէլմ կայսրը ապրիլ 9ին Քորֆու պիտի ժամանէ։

ՀՌՈՄ.— Իտալիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ նաւատորմին ելմտացոյցին վրայ վիճաբանութիւն կատարուած պահուն, մէկ քանի երեսփոխաններ պահանջեցին աւելցնել նաւատորմը։

ՎԵՆԵՏԻԿ.— Սեւ Լերան Նիքոլա իշխանը Հոհենցոլերն զբօսանաւին մէջ Վիլհէլմ կայսեր ներկայացեր է։ Սեւ Լերան իշխանը յետոյ Վիեննա գացեր է, անկէ ուղղակի Պետերսպուրկ ուղեւորելու համար։

ՎԻԵՆՆԱ.— Գրեթէ բոլոր լրագիրները նպաստաւոր կերպով կը խօսին Ֆոն Պիւլով իշխանին այցելութեան վրայ, խոստովանելով այդ տեսակցութեան քաղաքական կարեւորութիւնը։

ՔՐԻՍՏԻԱՆԻԱ. — Ինֆլէքսօս շոգենաւը որ քարիւղ բեռցած Մանտալի առջեւ կը սպասէր Սթոքհոլմ երթալու համար, քարիւղներուն բռնկելէն օդը ելաւ և ընկղմեցաւ։ Տասներեք հոգի մեռան, իսկ երկու հոգի նոյն միջոցին ծովը նետուած ըլլալով ազատուեցան։

ՀՌՈՄ.— Իտալիոյ Թագուհին հեռագրեց Գերմանիոյ կայսրուհիին, ցաւ յայտնելով Վենետիկ չգտնուելուն համար։ Թագուհին ինք կը դիեցնէ իր զաւակը՝ Ճովաննա իշխանուհին, և այդ պատճառաւ չէ կրցած Վենետիկ երթալ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Այս տեղի ռուսական դեսպան Օսթէն-Սաքէն կոմսը ամսոյս վերջերը վերջնականապէս պիտի քաշուի պաշտօնէն։ Դեսպանատան պաշտօնեաներն ալ պիտի փոխուին։

ՓԱՐԻԶ.—Պ. Ֆալիէռ, յուլիսին Սթոքհոլմ երթալէ առաջ, նախապէս Պետերսպուրկ պիտի այցելէ։

ՊԵՐԼԻՆ.— Պիզմարք իշխանին քոյրը՝ Տիկին Մալվինա Արնիմ, որ հիւանդ էր, մեռաւ։

—Պ. Հիլ Պերլինի ամերիկեան դեսպան կարգուեցաւ, սակայն կ'ըսուի թէ այդ անուանումը առժամեայ է և քիչ ատենէն ուրիշ պաշտօնի պիտի կոչուի։

—Գերմանիոյ ելմտացոյցին բացը 1908ին համար 400 միլիոն մարք է։

ՍԻՐԱԿՈՒԶԱ.— Հոհենցոլերն զբօսանաւը, ուր կը գտնուին Գերմանիոյ կայսրը, կայսրուհին և իրենց զաւակները, Սիրակուզա ժամանեց։ Ժողովուրդը մեծ խանդավառութեամբ ողջունեց կայս. հիւրերը։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ՑՈՐԵՆ			Փարա
Առաջին ճերմակ	օխան		50 -
Երկրորդ	»	»	46 -47
Խառն		»	45 -
Զավտարլը		»	43 -44
Կարծր առաջին		»	55 -
» միջին		»	53 -54
» խառն		»	50 - 51
ԱԼԻՒՐ			Ղրշ.
Տեղական գըլմա	Ա. Պարկ		95 -
»	» Բ.	»	94 -

Այսօր վաճօն Անատօլուի ցորէն ժամանեց.

ԵԳԻՊՏԱՑՈՐԵՆ	
Շրջականներու համար հոս շը գնեաւ յանձնելի	Փարա 38-39½
Տեղական սպառման համար	41 -

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 19/1 Ապրիլ		
Օսմ. Բանկ. Միացեալ 4 % Թ. Կ.	Օ. Ո.	103 09
Ամենէն բարձր գին	»	103 14
Ամենէն վար գին	»	103 08
Րումէլի Երկաթուղի գոց	Ֆր.	178 50
Ամենէն բարձր գին	»	179 12
Ամենէն վար գին	»	178 50
ԲԱՑՈՒՄ 20/2 Ապրիլ		
Օսմ. Բանկ. Միացեալ 4 % Թ. Կ.	Օ. Ո.	103 14½
» » » ժամը 6ին Թ. Կ.	»	103 14
Րումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	178 50
» » ժամը 6ին	»	178 50
Թրամվայ Կ. Պոլսոյ	»	435 —
Ընդհ. Երկթ. Գործոց. Ա. տեսակ Թ. Կ.	.	512 50
» » » Բ. տեսակ Թ. Կ.	.	510 —
» » բաժնեթուղթ	Ա. Ո.	15 85
Հէյդէրէթի Խայրիէ	»	43 —
Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէ	»	3 85
Օսմ. Ապահ. Ընկ.	»	4 10
Օսմ. Ծխախոտ		19 10
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		8 —
» հիմնարկու		3 80
» պարտաթուղթ		477 —
Թունէլ	Ֆր.	42 —
Տէրքոսի ջուրի ընկ.		314 —
Գալիա Գարա Այտըն Թ. Թ.		455 —
Միսիրլի պանքա	Օ. Ո.	5 —
Նէշիֆ Քէօֆա Թրամ. բաժնթղթ.	»	2 —
Սալոնիկի պանքա		135 —
[illegible]		32 —
» [illegible]		25 —
[illegible] Իզմիրի		587 —
Լուրիոմ	Ֆր.	57 —
Զալթըպզա	»	17 —
ՍԹԻԼԱՆՑ		
Օսմ. Միացեալ 1 օրուան	Օ. Ո.	1 10
» » 8 »		3 25
Րումէլի երկաթուղի	Ֆր.	— —
Փոխ. Հրապարակ Օսմ. Պանքայի 6½ %		
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ		
Լոնտոնի վրայ չէք	Ղրուշ	110 27½
Փարիզի » »	Ֆրանք	22 71¼
Վիեննայի » »	Քուրօն	21 73
Պերլինի » »	Մարք	18 42
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ		
Անգլիական ոսկի	Ղշ.	110 04
Ֆրանսական »	»	87 20
Բօլ Էմբէրիալ	»	92 20
Մէճիտի տարբերութիւն	»	108 05
Արծաթ մանրուք	»	105 10
Մէթալիք	»	101 20
Ռուսի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8 68

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱՐԻԶ, 1 Ապրիլ		
Միացեալ Օսմ. պարտք.) բաց.	Ա. Ո.	94 70
) գոց.	Թ. Կ. »	94 82
Րումէլի երկաթուղի	Ֆր.	179 75
Թրանսվալ	»	43 75
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	724 —
Ռէժիի բաժնեթուղթ	»	441 —
Գալիա Գարա Այտըն	»	455 —
Օսմ. Մաքսատուն	»	— —
Ֆրանս. Ռանթ 3 % Թ. Կ.	»	96 90
Քրէտի Լիոնէ	»	1171 —
Ռուսական 5 %	»	98 25
Իտալական Ռանթ	»	— —
Սպանիական արտաքին	»	95 12
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 120
Դրամագլուխ Ֆրանս. Պանքայի	»	3 —
ԼՈՆՏՈՆ, 1 Ապրիլ		
Միացեալ Օսմ. պարտք) բաց.	Ա. Ո.	94 —
) գոց.	»	94 —
Օսմանեան Կայս. Պանքա	»	18 75
Անգլիական քոնսոլիտէ Թ. Կ.	»	87 81
Հելլենական 5 % 1881	»	48 50

ԻԼԱՆ

Շէհր Էմանէթինտէն

Թօգաթլը Պալըգչըի Թէֆթէրտարզատէնին գահվէ տուքքանը 5150 վէ Կոլթաշա Գարա Մուսթաֆա Փաշա զօգագընտա 17 նումէրօլը պէլէտիէ տուքքանը 3500 ղուրուշտա Թալիպլէրի ուհտէրինտէ իսէ տէ Թալիփ օլանլարըն պիր հաֆթաէ գատար մէճլիսը էմանէթէ մուրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 18 մարթ 324

ՌՈՒՄԷԼԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

229ՐԴ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ — 1 ԱՊՐԻԼ 1908

Նումերօ	Ֆրանք	Նումերօ	Ֆրանք	Նումերօ	Ֆրանք	Նումերօ	Ֆրանք
968573	600000	353704	3000	200700	1000	1248750	1000
1441637	60000	698448	»	218698	»	1272889	»
93649	20000	975385	»	219726	»	1272890	»
1413140	»	1034158	»	420489	»	1389552	»
213324	6000	1035483	»	845233	»	1496172	»
216381	»	1203919	»	945346	»	1496173	»
460990	»	1554291	»	987857	»	1549377	»
1537311	»	1940134	»	1034159	»	1645201	»
1556420	»	1961311	»	1052121	»	1645205	»
1609313	»	41281	1000	1052125	»	1770231	»
93650	3000	41284	»	1124454	»	1935563	»
171773	»	52249	»	1132314	»		
287397	»	129113	»	1224198	»		

950 ԱՄՈՐԹԻ ՇԱՀՈՂ ԹԻՒԵՐ

28151— 5
41282— 5
46746—30
51176—80
52246—50
53841— 5
62806—10
66501— 5
70626—30
88506—10
93646— 8
120546—50
127611— 5
129111— 5
171771— 5
200696— 9
206891— 5
210346—50
213321— 5
216382— 5
218696-700
219727—30
226156—60
233301— 5
239021— 5
245291— 5
262026—30
262106—10
267941— 5
268036—40
272581— 5
273156—60
287396-400
289306—10
307211— 5
328761— 5
342856—60
349646—50
353701— 5
358666—70
369711— 5
376661— 5
377691— 5
379131— 5
408046—50
410196-200
420486—90
454146—50
454226—30
460986— 9
471181— 5
471346—50
499136—40
499191— 5
513191— 5
521526—30
532796-800
538226—30
539511— 5
546566—70
564431— 5
565241— 5
568841— 5
569591— 5
590521— 5
599026—30
610786—90
629716—20
648056—60
664541— 5
675871— 5
680561— 5
682326—30
683101— 5
698446—50
699996-700000
720851— 5
722166—70
732526—30
741611— 5
756071— 5
757881— 5
789506—10
796311— 5
810041— 5
819541— 5
822036—40
837936—40
839236—40
845231— 5
848766—70
859221— 5
892501— 5
894001— 5
907126—30
922936—40
928066—70
932431— 5
945347—50
951966—70
961866—70
968571— 5
971456—60
975381— 5
987856—60
1024651— 5
1027216—20
1034156—60
1035481— 5
1043851— 5
1046026—30
1052122— 4
1077291— 5
1107711— 5
1113946—50
1124451— 5
1130521— 5
1130616—20
1132311— 5
1138681— 5
1172501— 5
1178866—70
1203916—20
1207756—60
1224196-200
1225131— 5
1240361— 5
1244136—40
1245326—30
1248746—50
1253271— 5
1272886—90
1274421— 5
1314211— 5
1319396-400
1325101— 5
1329066—70
1330531— 5
1347931— 5
1354431— 5
1363546—50
1366896-900
1372761— 5
1373536—40
1382151— 5
1389551— 5
1392576—80
1413136—40
1419916—20
1423911— 5
1426586—90
1427261— 5
1427321— 5
1440321— 5
1441636—40
1442051— 5
1469946—50
1477681— 5
1496171— 5
1504881— 5
1511131— 5
1512946—50
1519041— 5
1530871— 5
1533346—50
1537312— 5
1549376—80
1554292— 5
1556416— 9
1576016—20
1581181— 5
1599001— 5
1609311— 5
1615786—90
1633566—70
1645202— 4
1647751— 5
1648096-100
1650921— 5
1700341— 5
1710056—60
1714711— 5
1730156—60
1738621— 5
1763251— 5
1770232— 5
1779026—30
1793526—30
1804516—20
1816831— 5
1826881— 5
1828766—70
1856981— 5
1918476—80
1935561— 5
1937221— 5
1940131— 5
1961312— 5
1968401— 5
1972321— 5

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
11,000,000 օսմ. ոսկի կամ
250,000,000 ֆրանք դրամագլխով

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ Ղալաթիա
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ՝ Պոլիս, Եէնի ճամի
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ՝ Բերա, Ճիտակ ճամբան Թ. 347

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԼՈՆՏՈՆԻ ԵՒ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

Ատալիա, Ատանա, Այտըն, Աֆիոն-Գարահիսար, Հալէպ, Աղեքսանդրիա, Էտիրնէ, Էնկիւրի, Պաղտատ, Պասրա, Պէյրութ, Պրուսա, Գասթըմունի, Գավալա, Տէտէ Աղաճ, Էսկիշէհիր, Երուսաղէմ, Գոմուլճինա, Գոնիա, Լառնագա, Լիմասոլ, Գահիրէ, Մէրսին, Միթիլլի, Մանասթըր, Նիքոսիա, Ուշագ, Բոր-Սայիտ, Սելանիկ, Սամսոն, Սըվազ, Իզմիր, Տրապիզոն, Սուրիական Տրիպոլիս եւ Ակիւպ։

Որոշուած պայմանաժամով կամ ընթացիկ հաշուով (գօնթ-գուրան) փոխատուութիւն կ'ընէ, արժեթուղթեր կամ փոխանակագիրներ (բօլիցա) պահեստ առնելով։

Փոխանակագիրներ կը զեղչէ։ Թուրքիոյ եւ օտար երկիրներու գլխաւոր քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներ, չէքեր, վարկագիրներ եւ հեռագրական օրտիններ կու տայ։

Ընթացիկ հաշիւներ կը բանայ, արժեթուղթեր եւ արժեքաւոր առարկաներ կ'ընդունի ու կը պահէ։

Թուրքիոյ եւ արտասահմանի մէջ կտրօններ եւ փոխանակագիրներ կը գանձէ, սակարանական հրամաններ կը գործադրէ, զանազան տեսակ դրամներ կը փոխէ, կ'առնէ ու կը ծախէ։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ կ'ընդունի, պահպանման փոքր վարձքի մը փոխարէն, ամէն տեսակ արժեթուղթեր, օսմանեան կամ օտար, անուանական կամ կրողին։ Արժեթուղթերը կը պահուին Չէյնէտա արկղամուրքերու մէջ հաստատուած մասնաւորապէս շինուած նկուղներու մէջ (պէթօնով եւ մետաղական ամրացումով), որոնք կատարեալ ապահովութիւն կ'ընծայեն։ Ընդունագիր մը կը յանձնէ, որուն մէջ նշանակուած են վիճակահանութեանց մէջ ելած թիւերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան պաշտօնապէս կը գանձէ, առանց միջնորդչէքի, աւանդ տրուած արժեթուղթերուն կտրօնները, Կ. Պոլսոյ մէջ վճարելի։ Արտասահմանի մէջ գանձելի կտրօններուն համար չափաւոր միջնորդչէք մը կ'առնուի եւ օրուան փոխանակագինին համաձայն։ Անոր տէրը հաշուոյն կ'անցուի պայմանաժամի կամ գանձման օրուան փոխանակագինով։

Ժամանակին գանձուելու համար՝ աւանդ տրուած արժեթուղթերուն կտրօնները պայմանաժամէն 20 օր առաջ կը կտրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան իբր աւանդ արժեթուղթեր կ'ընդունի նաեւ իր արտասահմանի գործակալութեանց մէջ՝ Լոնտոն եւ Բարիզ, իր գլխաւոր մասնաճիւղերուն մէջ՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Իզմիր, Պէյրութ, եւայլն, ինչպէս նաեւ իր գլխաւոր թղթակիցներուն մօտ՝ Աթէնք, Պէրլին, Պրիւքսէլ, Հռոմ, Վիէննա, եւայլն։ Տոմսերու արդիւնքը աւանդատուին տրամադրութեան տակ դրուած է. կամ իր հաշուոյն անցուած, Կ. Պոլսոյ մէջ։ Այն յաճախորդները, որոնց արժեթուղթերը ի պահ դրուած են, կրնան իրենց խնդրանքին վրայ, դրամ առած տեղերէն առնել կամ իրենց հասցէին ղրկել տալ։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը կատարէ սակարանական հրամաններ մեր եւ օտար հրապարակներու վրայ. գնում եւ վաճառում կը կատարէ կանխիկ կամ պայմանաժամով։ Հանրութեան տրամադրութեան տակ կը դնէ, օրուան գնով, կարգ մը արժեթուղթեր, ինչպէս Ռումէլիի երկաթուղիի, Եգիպտական Քրէտի Ֆօնսիէի Ցանկատանի ազգ. Պանքային պարտաթուղթերը, Օսմ. Ապահովագրական Ընկերութեան, եւայլն բաժնեթուղթերը։ Անմիջական կերպով յանձնելի են այս արժեթուղթերը։

Օսմ. Կայս. Պանքան կը ստանձնէ արժեթուղթերու վրայ ամէն գործառնութիւններ. փոխանծում, կտրօններու նորոգում, եւլն., մասնաւոր սակագնի մը համաձայն։ Օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու վրայ փոխատուութիւն կ'ընէ հաշուընթացով եւ շատ չափաւոր պայմաններով։ Իրենց պայմանաժամէն առաջ կը զեղչէ կարգ մը օսմանեան եւ օտար արժեթուղթերու կտրօններ։ Իր մնացկներուն մէջ գտնուած արժեթուղթերուն կտրօնները կը վճարէ, առանց միջնորդչէքի, ինչպէս 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերու, 1901-1905ի 4% Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերուն եւ Թիւրք նաւահանգստին 6% փոխառութեան պարտաթուղթերուն կտրօնները։

Օսմ. Կայս. Պանքան բաժին մը հաստատած է՝ Սակարանի արժեթուղթերուն վրայ տեղեկութիւններ տալու, անոնք Սակարանին մէջ ընդունուած ըլլան կամ ոչ։ Այս տեղեկութիւնները ձրի կը տրուին։

Օսմ. Կայս. Պանքան կ'երաշխաւորէ ընդդէմ հարիւրին հարիւր վճարելէ տուոյ եկած կորուստը, վիճակահանութեան միջոցաւ, այսինքն վճարման գինով։ Ապահովութեան սակը, որ փոփոխական է, կը հաղորդուի ուզողին։ 50—3

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ

Ժամանակացոյց կռխմբ.-եռու երկեան.
1908 մարտ 1 (Ն. Տ.) կիրակի օրէն սկսեալ
ԳՈՆԻԱ — ԷՐԷՅԼԻ — ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ — Կռխմբ. 623 Ապր. եւ Ճմբ.

Կայարան			Առտու
Գոնիա		մկն.	11 —
Գաչըն խան			11 31
Ջումրա			12 15
Արըգ Էօրէն			12 43
Մանտասուն			1 22
Գարաման		ժմն.	1 43
		մկն.	1 58
Սիտրօվա			2 24
Այրանճը-Տէրպէնտ			4 14
Ալաճա			4 50
Էրէյլի		ժմն.	4 15
		մկն.	4 45
Պուլկուրլու	իրիկուն	ժմն.	5 —

ԴԱՐՁ — Կռխմբ. 621 Ապր. եւ Ճմբ

Կայարան			Իրիկուն
Պուլկուրլու		մկն.	5 20
Էրէյլի		ժմն.	5 38
		մկն.	7 20
Ալաճա			7 47
Այրանճը-Տէրպէնտ			8 31
Սիտրօվա			9 13
Գարաման		ժմն.	9 32
		մկն.	9 55
Մանտասուն			10 24
Արըգ Էօրէն			10 57
Ջումրա			11 30
Գաչըն խան			12 06
Գոնիա	իրիկուն	ժմն.	12 35

50—13

Khedivial Mail Line

(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)

Շոգենաւային Ընկերութ.

Շաբաթական ամենէն արագ երթեւեկ
Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջեւ

Օսմանիէ շոգենաւը նաւապետ Կաթէօֆ, կիրակի, 5 ապրիլ 1908 (Ը Ե.) կէս օրէն ետք ժամը 2ին Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամնէ, եւ երեքշաբթի 7 ապրիլ 1908 (Ը Ե.) կէս օրէ ետքը ժամ 4ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Իզմիր եւ Պիրէոս։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Ասուան շոգենաւը, նաւապետ Վաչաջ, ապրիլ 4ին Կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Կելիպօլը, Տարտանէլ, Միթիլլի, Իզմիր, Սաքըզ, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բորթ-Սայիտ եւ Աղեքսանդրիա։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅ.
Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՄԵԿՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Ապրիլ 6ին, Իներպոլի, Սեւ ծովէն
ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Ապրիլ 7ին, Իներպոլի, Մուտանիա եւ Մարսիլիա։

Ա. կարգ Բորէյի համար 200 ֆր
» » Մարսիլիա » 160 »
Բ. » Բորէյի » 150 »
» » Մարսիլիա » 120 »

Ա. կարգ Լոնտոնի համար 248.35 ֆր.։
Բ. կարգ 185.10 ֆր. (Տիէփի ճամբով)։

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօփհանէ քարափին վրայ։
15 50—50 Թ. ՌԸՊՈՒԼ

ԻԼԱՆ
Շէհր Էմանէթինտէն

Թօփհանէ իւզէրինտէ օլան պէտել 38,500, քէշֆի էվվէլի 47,373, Ալթընճը Տաիրէի պէլէտիէ զօնադրնըն քէշֆի միւճիպինճէ թէրմիմի.— 96,000, 102,115, Իւսկիւտարտա Թօր Թօշընտա պիմար խանէնին քէշֆի միւճիպինճէ թամիր իլէ նօգսան մահալլէրինին ինշա վէ իքմալի.— 16,500, 18,652, Գատըքէօյինտէ Տէվրիէ զօզադրնըն խամ պալըտան գըրտմընա քէշֆի միւճիպինճէ ինշա իթթիրիլէճէք բարքէ վէ սաթի գալտըրըմլարըն թաշ պէտէլինտէն մաատէ ամէլիաթ ինշաէսի.—10,400, 11,260, Լալէլիտէ Ալաճա Մէսճիտ ճատտէսինտէ քէշֆի միւճիպինճէ խարտըրըլաճագ բարքէ գալտըրըմըն թաշ պէտէլինտէն մաատէ ամէլիաթ ինշաէտ վէ սաիրէսի.—118,000 ղրշ., 123,375 ղրշ., Պէյգօզտա Սէրվի Պուրնընտաքի Թէհաֆ ֆուզխանէնին քէշֆի միւճիպինճէ թամիր իլէ իքմալը նօգսանը։

Պալատա մէվգրլարը մունաքըսէ ին շաաթ վէ թամիրաթ պիլմիւնագասա հիզալէրինտէ մուգարրէր պէտէլլէրլէ թալիպլէրի իւզէրինտէ իպգա գըլընան վէ մարթըն եիրմինճի կիւնինէ գատար իհալէի էվվէլիէ վէ գըրգ սէքիզ սաաթ միւգըտտէթինտէ իհալէի գաթիէլէրի իճրա գըլընաճաղընտան թալիպ օլանլարըն վագթը իլէ Շէհր Էմանէթի մէճլիսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլընուր։

Ֆի 15 մարթ 324 3—3

⁂

Տէվաիրը պէլէտիէ թանզիֆաթ մավունալարը տէրուհտէսինտէ թօբլանըլաճագ բաշավրտ վէ քէմիքլէր պիր սէնէ միւտտէթլէ իհալէ օլընմագ իւզրէ միւզաէտէէ գօնըլտուղընտան իսթէքլիլէրին թէմինաթ ագչէլէրի իլէ մէճլիսը էմանէթէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

Ֆի 15 մարթ սէնէ 324 3—3

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՆԻՔ

BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 ֆր.
ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Mars 1906ին
8,000,000 ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Mars 1906ին
3,700,000 ֆր.
ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝ Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Գավալա, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա եւ Պոլիս), Մանասթըր, Սկիւպ եւ Իզմիր։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՆԻՔ խնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ եւ Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաեւ միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ։ Չէքերու հաշիւներ կը բանայ։ Արժեթուղթերու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Չէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ եւ արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Աւանդներ կ'ընդունի ի տես վճարելի եւ 3, 6, 9, 12 ամսուան որոշ պայմանաժամերով։ Վերջապէս սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ Պանքը Սալոնիք փոքր վճարումներու համար ալ Խնայողական Սնտուկ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ 50—21

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ
Մարտ

Դշ. 18|31 Պիրէոս, Աղեքսանդրիա, միջօրէէն առաջ ժամը 10ին. Հաղորդակցութիւն Բոր-Սայիտ ու Սուէզ ու նաւահանգիստներու մեկնող շոգենաւերուն հետ։
Դշ. 18|31 Օտեսա ժամը 4ին։ Հաղորդակցութիւն Ղրիմ-Կովկաս, Ծովը Ազով, Օտեսա-Խէրսոն, Օտեսա-Նիքօլայէֆ գիծերու շոգենաւերուն հետ։
Դշ. 19|1 Սեւաստոպոլ ժամը 6ին։
Եշ. 20|2 Տարտանէլ, Միթիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա, Բոր-Սայիտ, Աղեքսանդրիա՝ իրիկուան ժամը 4ին։
Շբ 22|4 Օտեսա, ժամը 12ին։
50—11

ԱՀԱՒԱՍԻԿ ԳԻՐՔ ՄԸ

ՈՐՈՒՆ ԱՆՊԱՏՃԱՌ ՊԷՏՔ ՈՒՆԻՔ

ՉՈՐԵՔԼԵԶՈՒԵԱՆ ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԵՐԷՆ - ԳԱՂՂԻԵՐԷՆ - ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ - ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ
Զ. Տ. Ա. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Չորեքլեզուեան
Խօսակցութիւն
Հայ-Գաղ-Անգղ-Գերմ.

Այս կարեւոր գիրքին շնորհիւ կարելի է քիչ ժամանակի մէջ սահուն կերպով խօսիլ եւ թղթակցիլ վերոյիշեալ լեզուներով։

Չորեքլեզուեան խօսակցութիւնը անհրաժեշտ է ոչ միայն ամէն դպրոցականներու, ըլլան արական, ըլլան իգական սեռէ, այլ եւ բոլոր չափահասներու եւ գործի մարդոց համար, որովհետեւ իր մէջ կը պարունակէ բոլոր կարեւոր խօսակցութիւններն առեւտուրի մէջ, այցելութեանց, ճամբորդութեանց ժամանակ, այլ եւ այլ արհեստաւորաց հետ եւն. եւն.։

Ի մի բան Չորեքլեզուեանն այնքան պէտքի գիրք մըն է որ անհրաժեշտ է որ ամէն ուսեալ եւ չափահաս անձ, վաճառական, դասատու, դրագիր եւայլն հատ մը ունենայ դրպանը։ Գին 12 դահեկան։

Գին 12 դահեկան

Կը վաճառուի Պոլսոյ կողմ բոլոր գրավաճառաց քով, Ղալաթիա՝ նախկին Վրոյրի Թղթավաճառանոցը, Բերա՝ Վայսի քով, Պոն Մարշէն, Կալաթա Սարայի դէմի եւ Սըլանտոփի քովի լրագրավաճառաց քով։

ԲԼԱՔՆԵՐԸ ԵՒ ԹՈՒՂԹԵՐԸ ԺՈՒԿԼԱՅԻ ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՆ

ԲՆԱԿԱՆ ԼՈՒԾՈՂԱԿԱՆ
ՎԻԼԼԱՔԱՊՐԱ

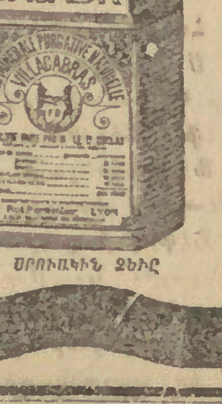

ՍՐՈՒԱԿԻՆ ՁԵՒԸ

Ծանօթ լուծողականներուն մէջ ամէնէն ազդուն է։ Դառնահամ չէ, առանց խիթ պատճառելու իր ներգործութիւնը կ'ընէ՝ շատ փոքր ծաւալի մը տակ։

ԼՈՒԾՈՂԱԿԱՆ ՉԱՓ՝ մէկ գաւաթ (կամ առաւօտեան կէսը)
ԹՈՒԼԱՑՈՒՑԻՉ ՉԱՓ՝ կէս գաւաթ

Կը բաւէ ամէն առտու քանի մը գաւաթ մը խմել այս լուծողականէն, պնդութեան առաջքը առնելու համար։

Ամէն դեղավաճառի եւ դեղագործի քով կը գտնուի այս դեղը։ 50-21

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1531	Մարթէլլօ	3709	Սաֆֆօ	1119
Ալէփփօ	3607	Տոմինօ	938	Հինտօ	3720	Մէրանօ	3557	Սիրիօ	1735
Անճէլօ	1541	Տաւրօ	2388	Հորաթիօ	1600	Միլօ	1057	Սիլվիօ	119
Արիօսթօ	2277	Տրակօ	1713	Հումպէրթօ	595	Մօնթէպէլլօ		Սփէրօ	1202
Պայարտօ	1822	Տինամօ	504	Իտահօ	2354	Մուրիլլօ	3419	Թասսօ	1323
Պօրոտինօ	1264	Էսկիմօ	3464	Իրանօ	5540	Նէրօ	1988	Թ. Ուիլսըն	1546
Պըֆֆալօ	4481	Էլտօրատօ	1520	Ջիւնօ	1080	Օսլօ	4100	Թորոնթօ	3327
Գէյրօ	1371	Էկօ	1841	Քէլօ	1053	Օնթարիօ	4036	Թոլէտօ	1470
Գալիպսօ	1837	Ֆիտօ	954	Քոլփինօ	2307	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	242
Գամէօ	1244	Ֆինլանտօ	1828	Քօնկօ	1700	Բալէրմօ	1637	Վասկօ	1914
Գիթօ	1094	Ֆլամինկօ	349	Լէօ	1058	Բալօ	510	Վոլօ	1389
Չիքակօ	3729	Ֆրանչիսքօ	1582	Լէանտրօ	2272	Րիալթօ	3329	Վոլթուրնօ	339
Սոզէթօ	1331	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րինալտօ	1553	Եէտօ	1350
Գոլորատօ	4235	Կիթանօ	1145	Լօրէնցօ	3191	Րօլլօ	1613	Ջէրօ	1200
Գոնկօ	3905	Կուիտօ	1011	Մալմօ	724	Րօմէօ	1789	Թօրօ	
Գորսօ	895	Կրանատօ	1695	Մարէնկօ	1873	Րօզարիօ	136	[illegible]	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.
Միֆուսօ շոգենաւը, նաւապետ Թորբ։
Բլարօ շոգենաւը, նաւապետ Պէլէնկ։
Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.
Թոֆիօ շոգենաւը, նաւապետ Ֆարն, ապրիլ 9ին։
Բոլենգօ շոգենաւը, նաւապետ Պրանթօն, ապրիլ 15ին։
Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՏ
Թիւ 22 2ն. Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—50

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Դրոշմում հաշուեյարդարումի հաշուեցուցակներուն՝ սակարանական գործակալներուն կողմէ յանձնուած

Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կը յիշեցնէ Ղալաթիոյ Սակարանի գործակալներուն թէ իրենց միջոցաւ կատարուած գործառնութեանց վերաբերեալ հաշուեյարդարումի կիսամսեայ հաշուեցուցակները, Դրոշմատուրքի Կանոնագրին 9րդ յօդուածին (թիւ 31) տրամադրութեանց համաձայն, հինգ փրանքի հաստատուն տուրքի ենթակայ են։ Զանցառութեան պարագային 100 ղրուշի դրամական տուգանք կ'առնուի իւրաքանչիւր հաշուեցուցակէ։ Հետեւաբար Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը շահագրգռուողներուն ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այն պատասխանատուութեանց վրայ, որոնց ենթակայ են եւ այս առթիւ կը ծանուցանէ թէ հարիւրին 5 զեղչ մը կ'ըլլայ այդ թուղթերու արտասովոր դրոշմումին վրայ։ Ընդհ. Տնօրէնութիւն

18/2 մարտ 1908 15—14

⁂

Ազդ.— Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կը յիշեցնէ հարկատուներուն թէ անհատներու կողմէ պատրաստուած, փակցուած կամ կախուած եւ կամ տարբեր կերպով հրապարակաւ ցուցադրուած այն ծանուցումները, որոնք թուղթէ ու խաւաքարտէ զատ ուրիշ բաներու վրայ գըրուած են, Դրոշմատուրքի կանոնագրին Թ. յօդուածին 94րդ թիւին մէջ կանխատեսուած տարեկան տուրքերուն ենթակայ են։ Այդ տուրքին վճարումը, նոյն կանոնագրին 55րդ յօդուածին տրամադրութեանց համաձայն, պէտք է կատարուի իւրաքանչիւր ելմտական տարւոյն սկիզբը։ Հետեւաբար՝ հարկատուներուն կը ծանուցուի թէ երկու ամիս պայմանաժամ տրուած է իրենց՝ 1908 մարտ 1էն սկսեալ մինչեւ ապրիլ 30 (Հ. Տ.)։ Այդ միջոցին հարկատուները պարտին ներկայանալ Ղալաթիա Դրոշմատուրքի գրասենեակը, հարկ եղած օրինական ձեւակերպութիւնները կատարելու համար, որոնք կանխատեսուած են Դրոշմատուրքի կանոնագրին Դ. մասին Գ. գլուխին մէջ։ Այդ պայմանաժամը անցնելէ յետոյ՝ տարեկան դրոշմատուրքը չվճարուած բոլոր ծանուցումները ապօրէնի պիտի նկատուին եւ տուգանք պիտի առնուի իւրաքանչիւր ծանուցումէ, Դրոշմատուրքի կանոնագրին 38րդ յօդուածին համաձայն։ Շփոթութիւն չպատճառելու համար՝ Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կը յիշեցնէ հանրութեան թէ տարեկան դրոշմատուրքի այն վճարումները որոնք մինչեւ 1908 փետր. վերջը (Հ. Տ.) կամ 1323 ելմտական տարւոյն սկիզբը կը կատարուին, միեւնոյն տարւոյն կը վերաբերին, ինչ որ ալ ըլլայ այն թուականը, ուր կատարուած է վերջին վճարումը։ Ուստի շահագրգռողները, ամէն պարագայի մէջ, 1324 ելմտական տարւոյն համար նորէն վճարում կատարելու են վերեւ յիշուած պայմանաժամի միջոցին։

Ընդհ. Տնօրէնութիւն
28/10 փետր. 1908 60—30

ՄՕՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Ճանբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սէթի	Նալյօգրիս
Մեմֆիս	Էմկեան
Ռամսէս	Պալգրիս
Թէպէս	Մեկրիս
Նիթօքրիս	Ծայկիթ
Նուպիան	Ծարօս
	Թիպա

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ կին ճամբորդներու համար սենեակներ ունին։

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ սահմանափակ թուով ճամբորդներ կ'առնեն բայց սենեակներ չունին։

Ուղեգին
Կ. Պոլսէն Լիվըրփուլ Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսը հանելու համար՝ իրենց հրահանգները տան շոգենաւերուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները տանելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին։

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ եւ Ընկ.
Գործակալք
Ուիթթըլ խան, Պահչէ գաբու, Պոլիս
ՃԷՅՄՍ ՄՕՍ Ընկ.
50—10 31 Ճէմս Սթրիթ, Լիվըրփուլ

«ԱՐԵՒԵԼՔԻ» ԹԵՐԹՕՆԸ (121)

ԺԱԳ ՊՐԻԷՆ

ԴՐԱՄ ԵՒ ՍԷՐ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ

Բ.

Այն օրը, ուր Լիւսիէն այդ առաջարկը ըրած էր մանկամարձուհիին, հիւանդ մեկնած էր անոր տունէն։ Գլուխը կը դառնար եւ կանխաւ կը զգար խղճի խայթեր։ Կ'ամչնար իր ըրած խօսքերուն վրայ, բայց երկար չտեւեց մտքի այդ վիճակը։ Թշուառութիւնը տակաւ քարացուցած էր սիրտը, եւ ընդհուպ սա եզրակացութեան յանգեցաւ թէ անիրաւ ըլլալը ճշմարիտ նշանն էր մարդու մը գերազանցութեան։ Սա հաստատ համոզումով տոգորուած էր թէ փողոցն ապագայ մը ունէր եւ թէ չէր կրնար բարոյական անհեթեթ գաղափարներու համար անօթի մեռնիլ։ Այսպէս, երբ առաջին անգամ ըլլալով մանկամարձուհին, Տիկին Մագիր, կանչեց զինքը, ալ եւս վարանում չզգաց։

Մանկամարձուհին եւ իր յաճախորդուհին հաւասարապէս գոհ մնացին Լիւսիէն Ռիշոյի մատուցած ծառայութիւններէն։ Այդ կարգի առիթներ յաճախադէպ չէին, թէեւ շահաւոր ըլլային համեմատաբար։ Լիւսիէն շնորհներ կ'անցընէր՝ թշուառութեան մատնուած եւ երբեմն ալ եղեռնագործ Ատեանին առջեւ ելլելու վախով կը հոմակէր։

Լեգլիւզ փողոցը եւ Լըժանտր փողոցը իրարու մօտիկ ըլլալնուն հակառակ, Լիւսիէն ու Միլու իրարու չէին հանդիպած երբեք։ Լիւսիէն կը շարունակէր օրը օրին ապրիլ, շնորհիւ անակնկալ շահերու զորս տիկին Մագիր կ'ընձեռէր։ Ատեն մը Միլու ճոխ կեանք վարած էր՝ անփորձ աղջիկներ անբարոյականութեան մղելով, գործ մը որուն ամէն գաղտնիքներուն տեղեակ էր եւ Մարիէթ ա՛լ աւելի մեծ աջակցութիւն մը կ'ընծայէր սիրահարին։ Բայց արդի կեանքին մէջ ամէնէն ճարպիկ մարդն իսկ վաղուան ապահովութեան վրայ ապահով չի կրնար ըլլալ, երբ հարստութեան տէր չէ։

Միլուի պաշտօնակիցներէն մէկը անխոհեմութիւն մը գործած ըլլալով՝ ոստիկանութիւնը գործին միջամտած էր։ Մեծ գայթակղութիւն մը առաջ եկաւ։ Մարդաւաճառներն ալ իրար անցան այդ անբարոյական գործին համար եւ ազդեցիկ կերպով զայրոյթ յայտնեցին, լսելով որ ընդհանուր դատախազը վարձուած էր, Միլուի յայտարարութեան համաձայն։ Այդ լպիրշ նիւթը, զուարճալի մանրամասնութիւններ պարունակելուն համար, լրագիրները սկսան անով զբաղիլ եւ պայքար մղել։ Ուստի Միլու հեղինակութեան ենթարկուեցաւ՝ իր պաշտօնակիցներուն պէս. այս պատճառաւ իր գործերը նուազեցան եւ ծախքերը մեծապէս աւելցան։ Հարկ էր ամէն տեսակ զգուշութիւններ ձեռք առնել, նախապատրաստական չէրջանը երկարաձգել, որ շատ սուղի կը նստի եւ շահ չի ձգեր։ Երբեմն, հետաքրքրութիւնները ի դերեւ հանելու համար, պէտք կ'ըլլար կեղծ ու մեծածախս ճամբորդութիւններ կատարել։

Միլու եւ Մարիէթ տակաւին չէին մատնուած վերջին աստիճան թշուառութեան, ինչպէս Լիւսիէն, բայց իրենց բոլոր քմահաճոյքներուն ալ գոհացում չէին կրնար տալ։ Ստիպուած էին հաշուով ապրելու։ Կը զգային որ նեղութիւնը ծայր պիտի տար նորէն։ Ամէնէն աւելի ցաւ կը զգային սա բանին համար որ ատեն մը պիտի շարունակուէին այդ դժբաղդութիւնները։

— Այս արհեստը շահ չի ձգեր մինչեւ որ քանի մը տարի չանցնի, կ'ըսէր Միլու։ Այն ատեն հանրութիւնը, արդարութիւնը, մարդասէրները եւ լրագիրները ուրիշ բանով պիտի զբաղին. բայց սպասելով որ իրենց աղետալի ուշադրութիւնը ուրիշ կողմ դառնայ, հարկ է ապրուստ ճարել։

— Եթէ կ'ուզես, նորէն փողոց կ'իջնեմ, մարդ որսալու համար, թէեւ այդ բանը տաղտուկ պատճառէ ինծի. կրնաս ապահով ըլլալ այդ մասին, կը պատասխանէր մանկամարդ կինը։

— Անշուշտ այդպէս ընել պիտի հարկադրուիս, բայց մեծ շահ մը չի ձգեր ատիկա. պէտք է ուրիշ բան մը գտնել, դիտել կու տար Միլու ատոյիկեան համակերպութեամբ։

Օրին մէկը, այդ ուրիշ բանը գտնելու եւ իր հին արհեստը շարունակելու համար, Միլու խոհուն ու անձկալից երեւոյթով մը կը պտտէր գործակալութեան մը գրասենեակին շուրջը, որ Օբերա թաղին մէջ կը գտնուէր։ Խարտիշագեղ ու բարձրահասակ կին մը, որ աղջնէն կ'անցնէր, ուշադրութիւնը գրաւեց։ Բնաւ չէր նմաներ այն կիներուն զորս կը հալածէր ընդհանրապէս։ Իր սուղի զգեստներով, խոժոռ եւ ճկուն քալուածքով, այդ կինը աղքատիկ վարժուհիի մը կամ հպարտ ազնուականուհիի մը ըլլալ կը թուէր։ Միլու մեքենաբար հետեւեցաւ անոր, բայց քանի մը քայլ յառաջանալէ յետոյ կանգ առաւ։

— Ինչ տխմար եմ որ պարապ տեղը ատեն կը կորսնցնեմ։

Ճիշդ այդ պահուն տեսաւ որ հետապնդած կինը տուն մը կը մտնէր։ Շարունակեց թափառիլ, այդ հանդիպումին վրայ խորհելով, որ զինքը շահագրգռելու չէր բնաւ։

— Ինծի այնպէս կը թուի որ այս կինը կը ճանչնամ, բայց ո՞ւր տեսած եմ զինքը։ Պա՛հ, անհեթեթ ենթադրութիւններ կ'ընեմ, միայն կանացի տեսնելով զինքը։ Շատ մը կիներ կան, որոնք իրենց կանացի իրարու կը նմանին։

Միլու մօտակայ սրճարան մը մտաւ, ուր ընելիք գործ մը ունէր, այն է արդիւնքը իմանալ ձիարշաւին, քանի որ այդ մասին հետաքրքիր կ'ընդունէր սրճարանը։ Այդ օրը բաւական մեծ գումար մը գրաւ բռնած էր։ Ընդհուպ իմացաւ որ իր ձին շահած էր հարիւր յիսուն ֆրանք։

Միլու սկսաւ ձեռքերը շփել. դէմքն ալ պայծառացաւ բարեբաստիկ խաղացողի մը ժպիտով։

— Այս կինը երջանկաբեր եղաւ ինծի. կ'ուզեմ անոր երեսը տեսնել, խորհեցաւ Միլու։

Ու սկսաւ սա խորհրդածութիւնն ընել.

— Եթէ քիչ մը սպասեմ, դուրս ելլելը կը տեսնեմ քիչ մը յետոյ։ Այն տունը, ուր մտաւ, աղուոր երեւոյթ մը ունի, թէեւ կնոջ զգեստները համեմատաբար կը մատնեն իր աղքատիկ վիճակը. հետեւաբար այդ կինը չի կրնար բնակիլ հոն։

Միլու պահ մը վարանեցաւ, ժամացոյցը նայեցաւ, եւ որովհետեւ ամէն գործի մէջ զննող միտք մը ցոյց կու տար, սա մտածումը ունեցաւ.

— Կէս ժամէ ի վեր հոս կը գտնուիմ։ Տակաւին կէս ժամ ալ կրնամ սպասել։ Այդ կինը հարուստ չերեւար, որպէս զի իր ատենը կորսնցնէ։ Եթէ այցելութեան եկած է, մինչեւ հիմա դուրս ելած ըլլալու էր. ուրեմն դաս կու տայ ան։

Ցնծալի հեգնական ժպիտով մը խորհեցաւ.

— Քիչ մը առաջ մտովի կ'ըսէի թէ այդ կնոջմէ օգուտ մը չէր կրնար քաղել։ Վարժուհիները չասցած են հիմա։ Մանաւանդ որ՝ կը զգամ թէ այսօր բախտս բաց է։

Ժամանակը անցընելու համար խաղի թուղթեր ուզեց եւ շատ կնճռոտ խաղի մը ձեռնարկեց, որուն մէջ յաջողեցաւ, սակայն, արտակարգ դիւրութեամբ մը։

Ընդհուպ խարտեաշ կինը դուրս ելաւ։ Միլու այս անգամ կրցաւ տեսնել կնոջ դէմքը։

— Կարծես թէ Տիկին տը Ռիպիէռի աղջիկն է, բացագանչեց Միլու։

Ու աչքերը շփելով յարեց մտովի.

(Շարունակելի)

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՑԱՃԵԱՆ